

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

JASMINA JOVANOVIĆ

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO
SISTEM RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO V SLOVENIJI

Ljubljana, maj 2004

JASMINA JOVANOVIĆ

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega
diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom
_____ in dovolim objavo diplomskega
dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1 ZAKONODAJA NA PODROČJU RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO V SLOVENIJI	2
2 EMBALAŽA, KI SE POJAVLJA V SISTEMU RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO.....	4
2.1 Vrste embalaže.....	5
2.1.1 <i>Odpadna embalaža, ki je komunalni odpadek</i>	6
2.1.2 <i>Odpadna embalaža, ki ni komunalni odpadek</i>	8
2.2 Ocena količin odpadne embalaže v Sloveniji in predpisan obseg ravnanja do leta 2007	10
2.2.1 <i>Količine odpadne embalaže v Sloveniji v letu 2002</i>	10
2.2.2 <i>Predpisani deleži predelave</i>	12
2.2.3 <i>Napoved količin odpadne embalaže do leta 2007</i>	14
3 DELOVANJE SISTEMA RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO V SLOVENIJI	15
3.1 Zavezanci v sistemu ravnanja z odpadno embalažo	17
3.2 Družba za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK d.o.o.....	19
3.2.1 <i>Zgodovina družbe SLOPAK</i>	19
3.2.2 <i>Šmernice poslovanja družbe SLOPAK d.o.o.</i>	20
3.2.3 <i>Dosežki družbe SLOPAK d.o.o.</i>	21
3.2.4 <i>Prihodnji cilji</i>	21
3.2.5 <i>Obveznosti družbe za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK</i>	22
3.2.6 <i>Cena ravnanja z odpadno embalažo (Embalažnina)</i>	23
3.2.7 <i>Zelena Pika</i>	24
3.3 Pogodbeni partnerji družbe za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK	25
3.3.1 <i>Izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki</i>	25
3.3.2 <i>Trgovci</i>	27
3.3.3 <i>Podjetja za ravnanje s sekundarnimi surovinami (Zbiralci)</i>	27
3.3.4 <i>Predelovalci</i>	28
4 PRIMERJAVA SLOVENSKEGA SISTEMA Z NEKATERIMI TUJIMI SISTEMI RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO	29
4.1 Avstrija – ARA System	29
4.2 Francija – Eco Emballages	31
4.3 Češka - EKO KOM	33
4.4 Primerjava med sistemi ravnanja z odpadno embalažo	36
SKLEP.....	37
LITERATURA	39
VIRI.....	39

UVOD

Danes mnogi poudarjajo, da so problemi okolja tako pereči, da gre v bistvu za usodno vprašanje. Prebivalstvo, zlasti v razvitejših državah, začenja posvečati tem vprašanjem vse večjo pozornost, saj nekatere obremenitve okolja ogrožajo življenje vseh živih bitij. Kot pomemben dejavnik onesnaževanja življenjske sredine se pojavlja tudi embalaža.

Do industrijske revolucije skorajda ni bilo načrtnega embaliranja proizvodov. Danes pa si prodajo mnogih proizvodov zelo težko predstavljamo brez embalaže, tako prodajne kot tudi transportne (Rojšek, 1987, str. 134).

V Sloveniji nastane vsako leto približno 400.000 ton odpadne embalaže, kar predstavlja 30-40% vseh odpadkov, ki se odlagajo na obstoječa komunalna odlagališča (Slokar, 1995, str. 7). Zato gredo rešitve na tem področju v smer uporabe embalaže za večkratno uporabo oziroma ustrezne predelave odpadne embalaže.

V razvitem svetu so se že pred leti uveljavili sistemi ločenega zbiranja in predelave odpadne embalaže. Gospodarjenje s temi odpadki je potrebno zato, da se zmanjša obremenjevanje okolja in se koristno uporabi čimveč surovin in energije. Slovenija se je s to problematiko bolj resno začela ukvarjati šele z vstopanjem v EU iz potrebe po prilagoditvi njeni zakonodaji. Poglavitni namen te zakonodaje je kar se da zmanjšati vpliv odpadkov na okolje, zaradi česar je usmerjena predvsem k preprečevanju, reciklaži, obnovi in kot zadnji možnosti deponiranju odpadkov (Priprava pridružitvenih držav Srednje in Vzhodne Evrope na vključitev v notranji trg EU, 1997, str. 191).

Namen diplomskega dela je predstavitev sistema ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji ter družbe SLOPAK, ki omogoča zmanjševanje odpadne embalaže v Sloveniji. S tem rešuje zelo pereč problem sodobne družbe, kateremu se do sedaj ni posvečalo toliko pozornosti.

Cilj diplomskega dela je primerjava slovenskega sistema z že obstoječimi sistemi v nekaterih evropskih državah. Na začetku želim poudariti, da sem imela zato, ker je problematika odpadne embalaže precej nova, kar nekaj težav pri zbiranju literature in virov podatkov. Nekaj splošnih informacij sem sicer lahko našla v publikacijah, večji del podatkov pa sem pridobila z intervjuji oseb, ki delajo na tem področju.

Diplomsko delo obsega štiri poglavja. Po uvodnem bom v prvem poglavju najprej predstavila zakonodajo, ki je bila osnova za vzpostavitev sistema ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji.

Drugo poglavje je namenjeno predstavitvi različnih vrst embalaže na osnovi delitve, ki jo uporabljajo v družbi za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK, ter podatkov o količinah povzročene odpadne embalaže v Sloveniji v letu 2002 in ocene za leto 2007.

Osrednji del naloge bo predstavljen v tretjem poglavju, kjer bo bolj podrobno opisan celoten sistem ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji, vsi udeleženci sistema ter njihove vloge v njem.

Četrto poglavje je namenjeno primerjavi slovenskega sistema z že obstoječimi sistemi nekaterih evropskih držav.

V zadnjem, sklepnem delu pa bom povzela ugotovitve diplomskega dela.

1 ZAKONODAJA NA PODROČJU RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO V SLOVENIJI

Celoten sistem ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji temelji na štirih zakonskih virih, ki jih bom bolj podrobno predstavila v nadaljevanju:

- **Direktiva EU s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo (94/62/EU)** zahteva od držav članic vzpostavitev posebnih programov ravnanja z odpadno embalažo, preprečevanje nastajanja nove odpadne embalaže ter spodbujanje sistemov glede recikliranja in predelave odpadne embalaže.
- **Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo** (Ur. list RS, št. 104/00 in spremembe in dopolnitve Ur. list RS, št. 12/02, v nadaljevanju Pravilnik), ki v skladu z evropskimi direktivami na področju ravnanja z odpadki ureja pravila ravnanja za zbiranje, ponovno uporabo, predelavo in odstranjevanje odpadne embalaže. Glavni namen Pravilnika je zmanjševanje količin odpadne embalaže, preprečevanje in zmanjševanje škodljivih vplivov na okolje zaradi materialov in snovi, ki jih vsebuje odpadna embalaža. Ponovna uporaba, recikliranje, energetska predelava in drugi načini predelave odpadne embalaže imajo skladno s Pravilnikom prednost pred njenim odstranjevanjem. Skladno s Pravilnikom je ustanovljen SLOPAK, družba za ravnanje z odpadno embalažo (v nadaljevanju SLOPAK). Osnovne obveznosti slovenskih podjetji na področju ravnanja z odpadno embalažo, katero povzročajo s svojo dejavnostjo, so opredeljene v 14, 15 in 20 členu Pravilnika. V nadaljevanju bom predstavila obveznosti slovenskih podjetji, ki izhajajo iz Pravilnika.

Proizvajalci, uvozniki in embalerji morajo za embalažo, ki so jo dali v promet, na svoje stroške zagotoviti:

- redno prevzemanje odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, od izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki in njeno ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje skladno s predpisi;
- prevzemanje in zbiranje odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, od končnih uporabnikov ter njeno ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje skladno s predpisi.

Obveznosti iz druge alineje prejšnjega odstavka veljajo tudi za trgovce, ki prodajajo blago v prodajni embalaži, ki ni komunalni odpadek, če za to embalažo ni predpisan poseben način prepuščanja in zbiranja (Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 7).

Proizvajalci, uvozniki, embalerji in trgovci so dolžni zaradi zgoraj navedenih obveznosti skleniti pogodbo z gospodarsko družbo, ki skladno s predpisi zagotavlja ravnanje z odpadno embalažo.

Če pa končni uporabnik za svojo dejavnost embalažo ali embalirano blago uvozi sam in zato nima predhodnega dobavitelja, mora za svojo odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek zagotoviti predpisano ravnanje, tako da (Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 9):

- sklene pogodbo z družbo za ravnanje z odpadno embalažo na način, določen s tem Pravilnikom za proizvajalce, uvoznike, embalerje ali trgovce, ali;
 - sam zagotoviti ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje odpadne embalaže.
- **Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki** (Ur. list, RS št. 21/01) določa najmanjši obseg in vsebino ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami odpadne embalaže, ki nastanejo kot odpadek v gospodinjstvu.
 - **Uzance pri vračanju in prevzemanju vračljive embalaže** (Ur. list RS, št. 125/00), določajo način uporabe in potek vračljive embalaže. Zaradi varovanja okolja pred škodljivimi posledicami nenadzorovanega odlaganja embalaže ter zaščite potrošnika so Združenje za trgovino, Združenje za agroživilstvo in Združenje za turizem in gostinstvo sprejele Uzance.

Zakonski rok, ki obvezuje proizvajalce, uvoznike, embalerje in trgovce, da začnejo z zbiranjem, ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanjem embalaže, je bil 01.01.2004.

2 EMBALAŽA, KI SE POJAVLJA V SISTEMU RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO

V tem poglavju želim predstaviti oblike odpadne embalaže in oceno o količinah le-te za leto 2002 ter kakšne so napovedi za leto 2007.

Nezadržno naraščanje odpadne embalaže imajo mnogi za bistvenega krivca naraščanja onesnaženosti naravnega okolja, zaostrovanja problema trdih odpadkov ter izčrpavanje zalog pomembnih surovin in energije. Tarča tovrstnih kritik je predvsem nevračljiva embalaža (Rojšek, 1987, str. 136).

Trend naraščanja nevračljive embalaže, ki se ne vrača proizvajalcu ali posredniku, je v razvitih državah moč opaziti že vrsto let, vzroki zanj pa so gospodarskega značaja: proizvajalci embalaže in embalažnih materialov so videli v nevračljivi embalaži dobre obete za svojo rast, proizvajalcem ponuja možnost za diferenciacijo proizvodov, trgovinam je prihranila zamudno in drago manipuliranje s povratno embalažo, potrošniku ponudila novo vrsto nakupnega ugodja in ga rešila prenašanja prazne embalaže.

Uporaba vračljive embalaže je močno omejena le na nekaj vrst proizvodov. V medorganizacijskem trženju pride v poštev le vračanje steklenic, sodov, vsebnikov, kontejnerjev in palet, v potrošnem trženju pa je poznana le ena oblika vračljive komercialne embalaže, to so steklenice in v zadnjem času tudi vračljive plastenke (Novak, 1999, str. 36). Prav vračanje koristnih embalažnih odpadkov v proizvodni proces predstavlja dejavnik, ki deluje v prid okolju.

Embalirano blago prihaja na slovenski trg z dveh strani: s strani embalerjev oziroma s strani uvoznikov embaliranega blaga.

Glavni viri nastanka odpadne embalaže so:

- končni uporabniki (trgovci, potrošniki);
- gospodarske družbe (industrija, obrt, ostale dejavnosti).

Razvrstitev odpadne embalaže, za katero družba SLOPAK opravlja vse storitve ravnanja z odpadno embalažo, je opredeljena s skupino klasifikacijskih števil odpadkov. Klasifikacijske številke si lahko ogledate v Prilogi št.1.

Sistem, ki ga vzpostavlja družba SLOPAK, je organiziran tako, da zagotavlja redno prevzem odpadne embalaže pri glavnih povzročiteljih, to so gospodinjstva, trgovine in industrija. Družba zagotavlja redno prevzem odpadne embalaže tudi od izvajalcev javne službe, končnih potrošnikov (trgovin) in zavezancev, pri katerih odpadna embalaža nastaja zaradi opravljanja dejavnosti. Skrbi

pa tudi za to, da je zbrana odpadna embalaža ustrezno ločena tako, da je postopek reciklaže in predelave sploh možen.

2.1 Vrste embalaže

Področje embalaže in embalažnih odpadkov je v Sloveniji slabo raziskano. Zaradi omejene slovenske literature na tem področju je relativno slabo determinirana tudi terminologija tega področja (Analiza stanja na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, 1999, str. 4). Večina virov embalažo opredeljuje kot izdelke iz kateregakoli materiala namenjene ovijanju, rokovanju in zaščiti dobrin oziroma olajševanju posredovanja dobrin od proizvajalcev do končnih potrošnikov. Nevračljivi izdelki po tej definiciji, ki služijo istemu namenu, se ravno tako smatrajo kot embalaža (Analiza stanja na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo, 1999, str. 4; Viler Kovačič, 2001, str. 111).

Poleg embalaže v klasičnem pomenu besede obstajajo tudi pomožna sredstva za embaliranje kamor sodijo na primer etikete, lepilni trakovi, raznovrstni trakovi za povezovanje, darilni trakovi, vrvi, žebliji, različna polnila in podobno.

Embalažo lahko delimo na dva načina: glede na namen, ki ga opravlja ter glede na mesto njenega nastanka.

Embalažo glede na namen, ki ga opravlja, delimo na:

- *Primarno ali prodajno embalažo*, kamor uvrščamo kozarce, vrečke, konzerve, steklenice, plastenke, škatle, tube ali drugo podobno embalažo. Osnovni namen prodajne embalaže je vsebovanje osnovnega blaga ter varovanje blaga pred poškodbami in onesnaženjem.
- *Sekundarno ali skupinsko embalažo*, kamor uvrščamo folije, škatle ali podobne ovoje. Osnovni namen skupinske embalaže je obdajanje več enot že embaliranega blaga. Pomembno je povedati, da se skupinska embalaža obravnava kot prodajna takrat, ko skupinska embalaža hkrati opravlja tudi funkcijo prodajne.
- *Terciarno ali transportno embalažo*, kamor uvrščamo sode, zaboje, vrečke, palete, škatle ali drugo embalažo. Osnovni namen transportne embalaže je olajšanje prevoza blaga od proizvajalca do trgovca ali končnega potrošnika. Tudi transportna embalaža je opredeljena kot prodajna takrat, kadar opravlja tudi funkcijo prodajne embalaže.
- *Vračljivo embalažo*, za katero je značilno, da je zagotovljeno vračanje proti kavciji in je po vsakokratni vrnitvi namenjena ponovni uporabi.

- *Embalažo z dolgo življenjsko dobo*, ki se običajno odvrže skupaj z blagom in ima v povprečju življenjsko dobo najmanj 5 let.

Pomembno je poudariti, da odpadki materiala, ki nastanejo pri izdelavi embalaže v proizvodnji, po Pravilniku niso obravnavani kot odpadna embalaža, zato zanje ni potrebno zagotoviti predpisanega in potrebnega ravnanja (Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 2).

V družbi SLOPAK ne posvečajo veliko pozornosti samo tej delitvi embalaže ampak tudi delitvi po mestu njenega nastanka, saj so posledično na to delitev vezani tudi stroški ravnanja.

Embalažo glede na mesto njenega nastanka delimo na:

- odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek;
- odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek.

2.1.1 Odpadna embalaža, ki je komunalni odpadek

Opadna embalaža, ki je komunalni odpadek predstavlja embalažo, ki nastaja kot odpadek v gospodinjstvih. V tabeli št. 1 so predstavljeni embalažni materiali, ki so najbolj zastopani v komunalnih odpadkih. Kot sem že v uvodu povedala obstajajo ocene, da odpadna embalaža predstavlja 30 do 40% prostornine komunalnih odpadkov.

Tabela 1: Seznam odpadne embalaže zbrane v sistemu ločenega zbiranja komunalnih odpadkov za katero SLOPAK izvaja predpisano ravnanje

Klasifikacijska številka odpadka	Vrsta embalaže
15 01 01	Embalaža iz papirja in lepenke
15 01 02	Steklo (barvno mešano)
15 01 02	Drobna plastika
	Druga plastična embalaža
	HDPE embalaža
	PET platenke
15 01 04	LDPE folije
	Fe-embalaža
15 01 03	Embalaža iz aluminija
	Les
	Embalaža iz tekstila
15 01 10*	Embalaža, ki vsebuje ostanke nevarnih snovi ali je onesnažena z nevarnimi snovmi

Vir: Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, str. 6.

Družba SLOPAK skupaj s svojimi pogodbenimi partnerji zagotavlja redno prevzem odpadne prodajne, skupinske in morebitne transportne embalaže, ki jo zberejo izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki v postavljenih ekoloških otokih za ločeno zbiranje odpadne embalaže. Vsi izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, ki imajo vzpostavljen sistem ločenega zbiranja odpadne embalaže po embalažnih materialih, so sočasno vključeni v sistem ravnanja z odpadno embalažo skladno z zakonodajo. Prevzem ločeno zbranih frakcij odpadne embalaže se vrši na celotnem teritoriju Republike Slovenije kjer so, oziroma bodo, izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki zagotovili vse potrebne pogoje za izvajanje teh storitev. Njihova primarna obveznost je zagotoviti ločeno zbiranje embalažnih materialov s postavljanjem zabojnikov za ločeno zbiranje, sortiranje tako zbrane odpadne embalaže po embalažnih materialih, ter skladiščenje tako zbranih frakcij odpadne embalaže do njihovega prevoza v predelavo.

Že pred oblikovanjem sistema ravnanja z odpadno embalažo so izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki v nekaterih lokalnih skupnostih organizirali ločeno zbiranje odpadne embalaže za naslednje frakcije:

- stekleno odpadno embalažo;
- papir in karton;
- plastično odpadno embalažo;
- kovinsko odpadno embalažo.

Področje ločenega zbiranja frakcij je odvisno od vzpostavitve in načina ločenega zbiranja, ki ga izvajalec javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki opravlja na določenem prispevnem območju. Lokalna skupnost oziroma komunalna podjetja morajo glede na gostoto poseljenosti in števila prebivalcev zagotoviti ter omogočiti občanom ločeno zbiranje odpadkov. Ne glede na to, da je bil rok za postavitev zabojnikov za ločeno zbiranje odpadne embalaže po vsej Sloveniji do konca leta 2003 opazam, da so postavljeni samo v večjih mestnih središčih.

Zbrano odpadno embalažo so komunalna podjetja dolžna predajati družbi SLOPAK tako, da bi družba lahko poskrbela zanjo v skladu z zakonodajo.

Družba SLOPAK je na segmentu odpadne embalaže iz gospodinjstva organizirala sistem na način, ki zagotavlja, da so vključeni vsi akterji v ekonomsko učinkovitem sistemu. Celoten sistem zato omogoča aktivno vključevanje gospodinjstev, lokalnih skupnosti in izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki.

Izvajanje ločenega zbiranja je oziroma bo večina izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki organizirala z zbiranjem:

- papirja;
- stekla;
- plastike;
- kovin.

2.1.2 Odpadna embalaža, ki ni komunalni odpadek

Odpadna embalaža, ki ni komunalni odpadek, predstavlja embalažo, ki nastaja pri opravljanju proizvodnje, trgovinske ali uvozne dejavnosti, in nastaja na dveh področjih:

- na dvoriščih trgovcev;
- na dvoriščih podjetij.

V tabeli št. 2 so prikazani najbolj zastopani materiali odpadne embalaže, ki se zberejo na dvoriščih trgovcev, v tabeli št. 3 pa tisti, ki se zberejo na dvoriščih podjetij. Za to embalažo je na splošno znano, da jo je dosti lažje zbrati in je bolj čista kot tista, zbrana v zabojnikih za ločeno zbiranje frakcij s strani izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki.

Tabela 2: Seznam odpadne embalaže prevzete pri trgovcih za katero SLOPAK izvaja predpisano ravnanje

Klasifikacijska številka odpadka	Vrsta embalaže
15 01 01	Papirna in lepenkasta embalaža – predvsem sekundarna in terciarna kartonska odpadna embalaža
15 01 02	Plastična embalaža – predvsem sekundarna in terciarna plastična embalaža v obliki folije iz PE
15 01 03	Lesena embalaža – predvsem ostanki palet in zaboji za sadje zelenjavo
15 01 04	Mešana embalaža – mešane frakcije odpadne embalaže, ki nastanejo ob opravljanju trgovinske dejavnosti, predvsem iz zgornjih alinej

Vir: Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, str. 8.

Tabela 3: Seznam odpadne embalaže, prevzete pri končnih uporabnikih (industrija) za katero SLOPAK izvaja predpisano ravnanje

Klasifikacijska številka odpadka	Vrsta embalaže
15 01 01	Papirna in lepenkasta embalaža – predvsem sekundarna in terciarna kartonska odpadna embalaža
15 01 02	Plastična embalaža – predvsem sekundarna in terciarna plastična embalaža v obliki folije iz PE in povezovalnih trakov
15 01 03	Lesena embalaža – predvsem ostanki palet

Vir: Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, str. 8.

SLOPAK namerava skladno z določili Pravilnika zagotavljati tudi ustrezno ravnanje za vso odpadno embalažo na področju Republike Slovenije, ki ni komunalni odpadek.

Družba s pooblaščenimi izvajalci zagotavlja ravnanje z industrijsko odpadno embalažo. Obseg je določen s številom zavezancev za industrijsko odpadno embalažo, ki želijo, na podlagi ponudbe storitev SLOPAK-a, urediti ravnanje z industrijsko odpadno embalažo preko družbe. Pomembno je povedati tudi to, da družba SLOPAK organizira sistem ravnanja z odpadno embalažo vseh vrst in materialov vključno z odpadno embalažo, ki vsebuje ostanke nevarnih snovi.

Končni uporabnik, ki za svojo dejavnost embalažo ali embalirano blago uvozi sam in zato nima predhodnega dobavitelja, mora za svojo odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek, zagotoviti predpisano ravnanje tako, da:

- sklene pogodbo z družbo za ravnanje z odpadno embalažo in zanjo zagotovi ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje;
- sam zagotovi ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje te odpadne embalaže.

Proizvajalci, uvozniki in embalerji morajo za embalažo, ki so jo dali v promet, na svoje stroške zagotoviti prevzemanje in zbiranje odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek od končnih uporabnikov ter njeno ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje skladno s predpisi. Te obveznosti veljajo tudi za trgovce, ki prodajajo blago v prodajni embalaži, ki ni komunalni odpadek, če za to ni predpisan poseben način prepuščanja in zbiranja.

Za odpadno embalažo, ki nastaja pri opravljanju trgovinske dejavnosti, lahko rečemo enako kot za industrijsko odpadno embalažo, da je možno relativno enostavno zagotoviti ločeno zbiranje po embalažnih materialih. Kasnejše ravnanje je odvisno od količine odpadne embalaže, ki nastane pri posameznem trgovskem objektu.

Družba SLOPAK zagotavlja reden prevzem in zbiranje odpadne embalaže od končnih uporabnikov, to so imetniki odpadkov pri opravljanju trgovske, industrijske in storitvene dejavnosti.

Prevzem in zbiranje odpadne embalaže je organizirano na dva načina:

- zavezanci se vključujejo v sistem ločenega zbiranja, ki ga izvajajo komunalna podjetja;
- prevzem in zbiranje pri posameznih trgovinah s pooblaščenimi izvajalci za zbiranje embalaže.

2.2 Ocena količin odpadne embalaže v Sloveniji in predpisan obseg ravnanja do leta 2007

V Sloveniji do pred nekaj let ni bilo podatkov o količini povzročene odpadne embalaže. Zaradi novonastale obveznosti poročanja podjetji o teh količinah Agenciji Republike Slovenije za okolje, so se ti podatki prvič bolj resno začeli zbirati v letu 2001. Težave, ki so se pri tem pojavile, so v tem, da so nekatera podjetja zelo površno ocenjevala povzročene količine, nekatera pa sploh niso poročala. To me pripelje do zaključka, da je prva ocena o količini odpadne embalaže na podlagi dejanskih poročil o količinah narejena za leto 2001 dokaj groba.

Na podlagi poročil je bila izdelana tudi Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2001 (ARSO), na podlagi katere razvrščamo količino embalaže na slovenskem trgu na (Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2001, 2002, str. 3).:

- embalažo dano na trg z blagom;
- servisna embalaža in embalaža za enkratno uporabo;
- embalažo, ki so jo uvozili končni uporabniki.

Na podlagi poročil zavezancev je možno določiti celotno količino odpadne embalaže na slovenskem trgu, bolj težavna pa je določitev deleža komunalne in nekomunalne odpadne embalaže, saj podatkov o tem ni nikjer. Poročila o količinah in vrstah odpadne embalaže podana s strani zavezancev so bila tudi osnova za izdelavo načrta družbe SLOPAK za prevzemanje embalaže po posameznem viru nastanka ter po posameznih embalažnih materialih.

2.2.1 Količine odpadne embalaže v Sloveniji v letu 2002

Podatke o količini nastale odpadne embalaže v letu 2002 sem dobila na podlagi ocen poročil zavezancev, ki so poročali o embalaži, dani na slovenski trg ter servisni embalaži Agenciji RS za okolje.

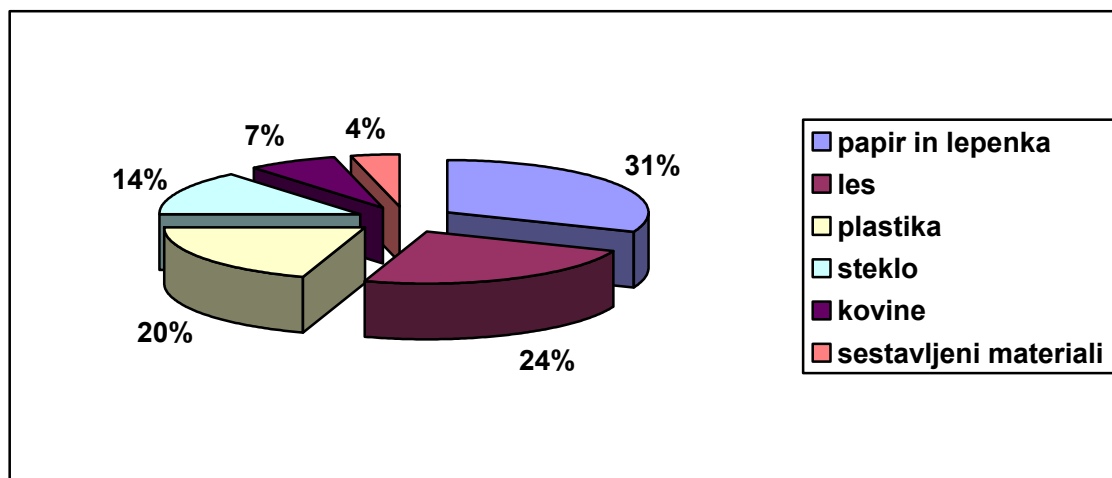
Tabela št. 4 in slika št. 1 prikazujeta količino in strukturo odpadne embalaže, ki jo lahko uvrstimo med embalažo dana na trg (embalirano blago z pripadajočo embalažo, servisna embalaža, embalaža za enkratno uporabo), ki ostane kot odpadna embalaža v gospodinjstvu, ustanovah in pri trgovcih.

Tabela 4: Količina in vrsta embalaže dane na slovenski trg (embalirano blago, servisna embalaža, embalaža za enkratno uporabo)

Vrsta embalaže	Embalaža dana na trg v SLO z blagom [t]	Servisna embalaža, embalaža za enkratno uporabo [t]	SKUPAJ [t]
Papir in lepenka	47.656	1.400	49.056
Les	36.972	5	36.977
Plastika	24.859	4.249	29.108
Steklo	21.770	0	21.770
Kovine	11.549	12	11.561
Sest. materiali	6.847	0	6.847
Skupaj	149.653	5.666	155.319

Vir: Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2002, 2002, str. 8-9.

Slika 1: Količina in vrsta embalaže dane na slovenski trg (embalirano blago, servisna embalaža, embalaža za enkratno uporabo)

Vir: Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2002, 2002, str.9.

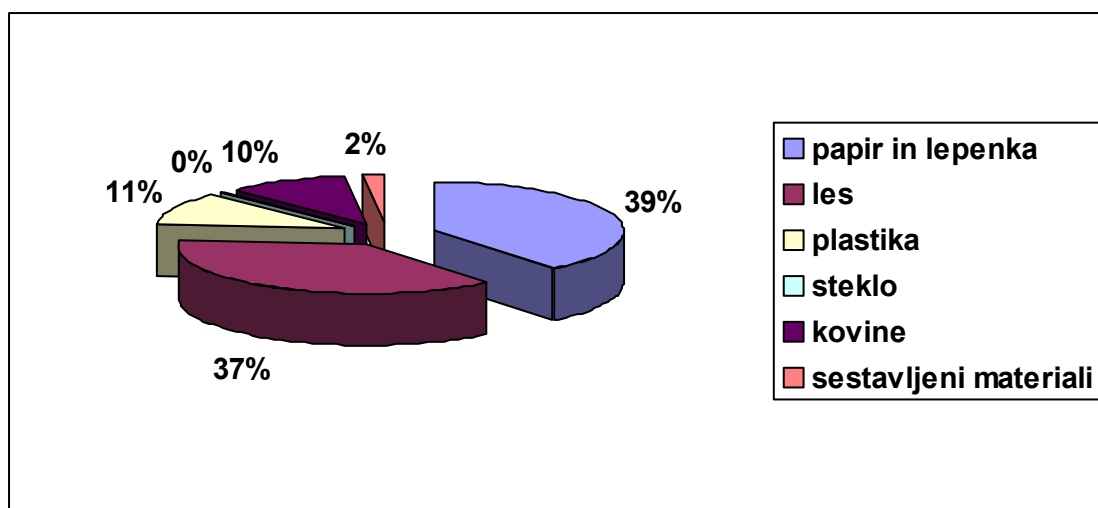
Poleg embalaže, ki je bila dana na slovenski trg z blagom, so zavezanci poročali tudi o količini embalaže, ki so jo uvozili za svojo dejavnost. V tabeli št. 5 in na sliki št. 2 je predstavljena sestava in količine uvožene embalaže z blagom za opravljanje dejavnost, ki so v celoti ocenjene na 21.500 ton.

Tabela 5: Količina in vrsta uvožene embalaže z blagom za opravljanja svoje dejavnosti

Vrsta embalaže	Uvožena embalaža z blagom [t]
Papir in lepenka	8.519
Les	7.995
Plastika	2.356
Steklo	72
Kovine	2.208
Sest. materiali, drugo	437
Skupaj	21.587

Vir: Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2002, 2002, str. 10.

Slika 2: Količina in vrsta uvožene embalaže z blagom za opravljanja svoje dejavnosti

Vir: Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2002, 2002, str. 10.

2.2.2 Predpisani deleži predelave

Glede na to, da se količina odpadkov iz leta v leto povečuje, je bilo potrebno izdelati ustrezno rešitev. Gospodarstvo je videlo rešitev tega problema v predelavi.

Strategija gospodarjenja z odpadki (in odpadna embalaža je del njih) poudarja naslednje prednostne načine: preventivo pri uporabi embalaže, ponovno rabo embalaže ter predelavo in minimizacijo končnega odlaganja odpadne embalaže (Plut, 1997, str.49).

Predelava odpadkov je namenjena koristni uporabi odpadkov ali njihovih sestavin in zajema predvsem reciklažo, vnovično uporabo, kompostiranje odpadkov kot gorivo v kurilnih napravah ali industrijskih pečeh ali uporabo odpadkov za pridobivanje goriva.

Reciklaža odpadne embalaže je postopek predelave odpadne embalaže v sekundarne surovine za izdelavo nove embalaže ali za druge namene (Viler Kovačič, 2001, str. 110). Razvoj recikliranja se povezuje z vse večjimi problemi visokih nabavnih stroškov primarnih surovin, stroškov odlaganja odpadkov, s pomanjkanjem prostora za odlaganje in naraščanjem količin odpadkov. Z učinkovitim recikliranjem lahko tudi znatno povečamo življenjsko dobo mnogih neobnovljivih virov energije. Recikliranje ima tako ekonomske kot fizične omejitve (Harris, 2002, str. 245).

Obseg odpadne embalaže, ki jo bo potrebno prevzeti, reciklirati in predelati, je določen v Pravilniku o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo. Skladno z zahtevami EU je določeno, da mora biti v Sloveniji do konca leta 2007 zagotovljeno, da se predela najmanj 50% ali največ 65% skupne mase odpadne embalaže in reciklira najmanj 25% in največ 45% skupne mase odpadne embalaže, od tega najmanj 15% mase posameznega materiala (Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 5; Operativni program ravnanja z odpadno embalažo za obdobje od 2002 do konca 2007, str. 7-9).

Tabela 6 prikazuje delež embalaže, ki jo je glede na celotno količino embalaže dane na slovenski trg potrebno reciklirati in predelati.

Tabela 6: Deleži odpadne embalaže, ki jo je glede na celotno količino embalaže dane na slovenski trg potrebno reciklirati in predelati v letih od 2004 do 2007, skladno z Operativnim načrtom ravnanja z embalažo in odpadno embalažo

Material	Delež recikliranja ali predelave v letu 2004 [%]	Delež recikliranja ali predelave v letu 2005 [%]	Delež recikliranja ali predelave v letu 2006 [%]	Delež recikliranja ali predelave v letu 2007 [%]
Papir/karton	55	60	65	70
Steklo	42	45	48	50
Kovine	25	28	32	35
Plastika	12	15	18	20
Les	28	30	32	35
Sest. materiali	12	15	18	20
Skupaj	40	44	48	51

Vir: Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, str. 11.

Ocena potrebne predelave odpadne embalaže je narejena na osnovi podatkov iz (Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, str. 11):

- letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2001 (ARSO);
- ocene rasti količin odpadne embalaže (Operativni program ravnanja z embalažo);
- deležev reciklaže in predelave posameznih vrste embalaže (Operativni program ravnanja z embalažo, Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo).

2.2.3 Napoved količin odpadne embalaže do leta 2007

Oceno o količinah odpadne embalaže do leta 2007 sem pridobila iz vloge družbe SLOPAK za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo. Narejena je bila na podlagi izhodiščnega podatka o količinah odpadne embalaže iz leta 2001 iz analize letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2001 (*) ter na podlagi ocene rasti količin odpadkov po materialih, skladno z Operativnim načrtom ravnanja z odpadno embalažo (**).

Rast količine odpadne embalaže na trgu je z večjo gotovostjo uporabljena pri embalaži dani na trg z blagom, medtem ko je količina odpadne embalaže, ki nastane z uvozom blaga za svojo dejavnost, vezana v veliki meri na izvozne dejavnosti. Zato je napovedovanje rasti količin tovrstne embalaže praktično nemogoče. Rast količin odpadne embalaže je zato vključena samo pri povečevanju količin, ki prihajajo na trg z blagom, embalaži za enkratno uporabo ter servisni embalaži, medtem ko je letni obseg uvožene embalaže za svojo dejavnost (»industrijska embalaža«) nespremenjen. Podatki o sestavi in količini embalaže prikazani v tabeli št. 7 veljajo za celotno količino embalaže na slovenskem trgu do leta 2007.

Tabela 7: Napoved celotne količine odpadne embalaže na slovenskem trgu od 2004 do 2007

Vrsta embalaže z oceno rasti [%]*	Količine leto 2004 [t]	Količine leto 2005 [t]	Količine leto 2006 [t]	Količine leto 2007 [t]
Papir in lepenka (5%)**	47.755	49.811	51.971	54.238
Les (2%)**	41.127	41.796	42.479	43.175
Plastika (7%)**	27.435	29.222	31.134	33.180
Steklo (1%)**	24.358	24.601	24.846	25.094
Kovine (2%)**	13.445	13.673	13.906	14.144
Sest. materiali	7.361	7.361	7.361	7.361
Skupaj	161.481	166.464	171.697	177.192

Vir: Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, str. 12.

Iz zgornje tabele lahko vidimo, da se bodo količine pri vseh embalažnih materialih povečevale v obdobju od 2004 do 2007. Na celotni ravni se bo količina v tem obdobju povečala za slabih 10%.

Družba SLOPAK zagotavlja ravnanje z odpadno embalažo dano na trg za tiste zavezance, ki so vključeni v sistem družbe. Zavezanci so dolžni prenesti svoje obveznosti na družbo za embalažo, ki jo dajo na trg, to je v večji meri prodajna embalaža s pripadajočo skupinsko embalažo ter nepovratno transportno. Za embalažo, ki jim ostane po uporabi blaga za svojo dejavnost (uvoz »repromateriala«), lahko zavezanci naredijo prenos obveznosti na družbo ali pa zagotavljajo ravnanje sami.

Količina zbrane in predelane embalaže v Sloveniji bo tako sestavljena iz:

- odpadne embalaže (komunalna in nekomunalna) v sistemu družbe;
- odpadne embalaže iz dejavnosti, za katero zavezanci sami zagotavljajo ravnanje.

3 DELOVANJE SISTEMA RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO V SLOVENIJI

Celoten sistem ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji je sestavljen iz treh pomembnih členov:

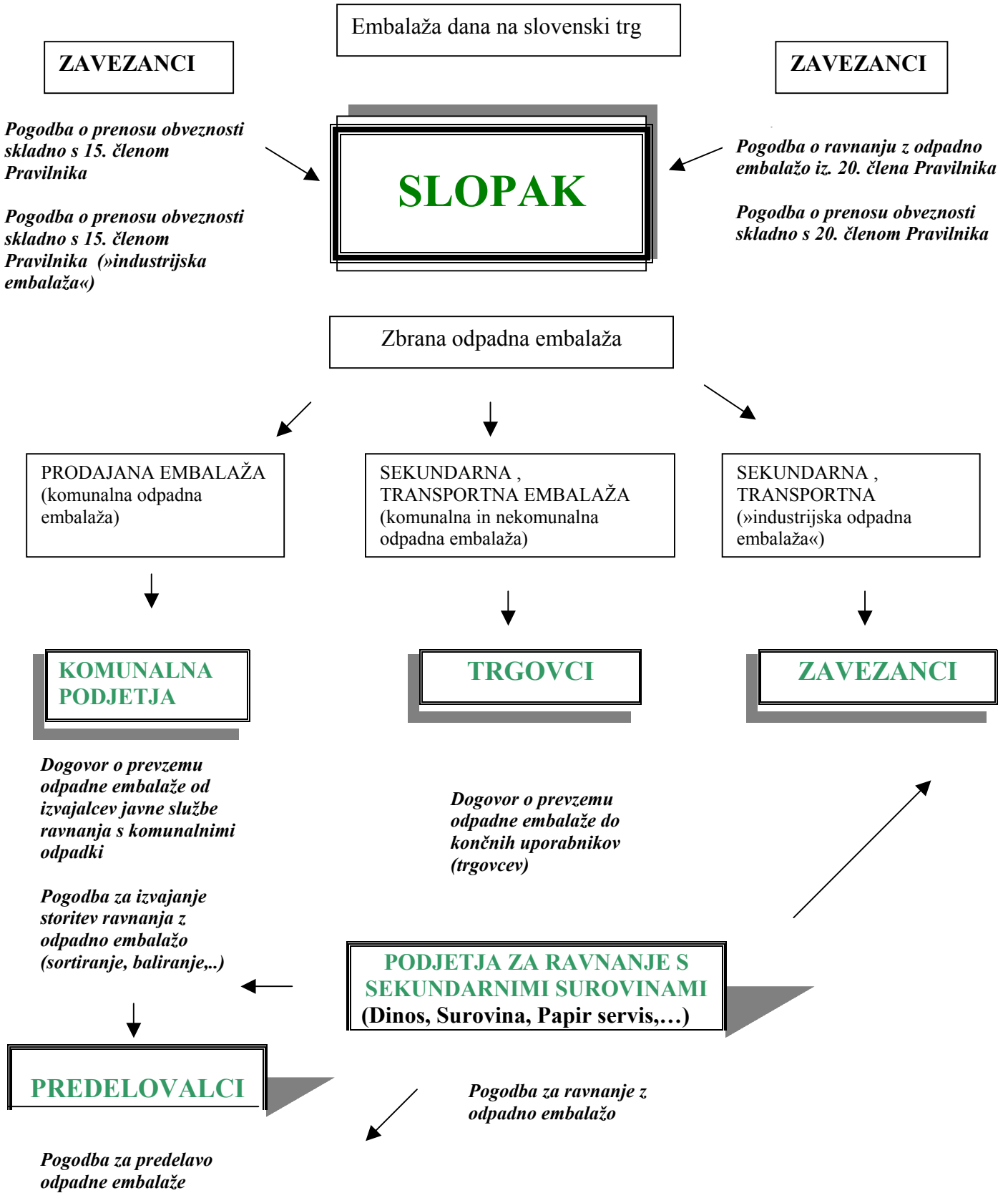
- zavezancev, kot povzročiteljev odpadne embalaže;
- družbe SLOPAK, ki skrbi za uspešno delovanje sistema;
- pogodbenih partnerjev družbe SLOPAK, ki zagotavljajo ustrezno predelavo zbrane odpadne embalaže.

Potek delovanja sistema je prikazan na sliki št. 3 kjer so predstavljeni vsi akterji, vrste odpadne embalaže, področja njihovega nastajanja ter člani Pravilnika iz katerih izhajajo nove obveznosti slovenskih podjetij.

Za uspešno delovanje sistema je potrebno sodelovanje vseh akterjev, zato v družbi SLOPAK poudarjajo, da SLOPAK ne predstavljajo samo zaposleni v podjetju temveč vsi člani verige ravnanja z odpadno embalažo.

Odpadki so okoljska in gospodarska prвина. Predstavljajo pomemben vir obremenjevanja okolja, zato je cilj svetovnega gospodarjenja z odpadki v krožnem toku, kar pomeni, da so današnji odpadki lahko jutrišnje surovine (Pregrad, Musli, 2001, str. 301).

Slika 3: Delovanje sistema ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji

Vir: Interno gradivo podjetja SLOPAK, 2003.

V nadaljevanju želim bolj podrobno predstaviti vse tri člene verige sistema ravnanja z odpadno embalažo.

3.1 Zavezanci v sistemu ravnanja z odpadno embalažo

Skladno s Pravilnikom so med zavezance uvrščena vsa tista podjetja, ki plasirajo embalirano blago na slovenski trg in s tem povzročajo nastanek odpadne embalaže. Tu so vključeni: proizvajalci, uvozniki, trgovci in embalerji.

Preden začnem s predstavitvijo obveznosti zavezancev, bom povzela njihove definicije iz Pravilnika (Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 1).

Proizvajalec je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost izdeluje embalažo za namen dajanja v promet.

Uvoznik je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost uvaža embalažo ali embalirano blago za namen dajanja v promet.

Embaler je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost embalira ali pakira blago ali ga polni v embalažo za namen dajanja v promet.

Trgovec je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost opravlja trgovinsko dejavnost in v tem okviru dobavlja embalažo ali embalirano blago za namen prodaje končnemu potrošniku. Trgovci so zavezani le za tisto embalirano blago, ki je pod njihovo blagovno znamko ali za tisto blago, ki ga sami uvažajo iz tujine.

S 01.01.2004 je začela veljati nova obveznost gospodarstva, katero je Slovenija pridobila z vključitvijo v EU. Ta obveznost narekuje, da morajo vsa podjetja, ki povzročajo odpadno embalažo za le-to poskrbeti na svoje stroške na način, da sklenejo pogodbo z družbo za ravnanje z odpadno embalažo. S pogodbo prenesejo zavezanci obveznost ravnanja z odpadno embalažo na družbo. Glede na to, da je SLOPAK zaenkrat edina družba, ki je pridobila dovoljenje za opravljanje te dejavnosti s strani Ministrstva za okolje, prostor in energijo ter Agencije RS za okolje, nudi zavezancem možnost, da nanjo prenesejo novo obveznost.

Zavezancem ni potrebno prenesti obveznosti ravnanja z odpadno embalažo na družbo v primeru, ko nobena od uporabljenih količin embalažnega materiala za embaliranje blaga, ki ga dajo v promet v obdobju enega leta, ne presega količin navedenih v tabeli št. 8.

Tabela 8: Količine po posameznih embalažnih materialih, ki predstavljajo mejo za opredelitev zavezancev

Embalažni material	Količina v kg
Papir in lepenka	100
Steklo	300
Kovine	30
Plastika	80
Les	100
Ostali materiali	50

Vir: Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 4.

V Sloveniji je bilo po podatkih Agencije RS za okolje v letu 2002 danih na trg okrog 155.000 ton odpadne embalaže, poročalo pa je cca. 1.000 zavezancev (Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2002, 2003, str. 8-9).

V prvem letu delovanja (2003) je bil glavni cilj družbe SLOPAK zagotovitev in pridobitev zavezancev z največjim embalažnim potencialom, kar v slovenskem prostoru pomeni zavezance, ki dajo na trg več kot 1.000 ton embalaže.

V letu 2003 so zavezanci s podpisovanjem tako imenovanih »pisem o nameri« s katerimi so izkazali pripravljenost prenosa obveznosti ravnanja z embalažo in odpadno embalažo na družbo SLOPAK, zagotovili zadostno podporo za začetek delovanja sistema. Večina velikih zavezancev, ki so podpisali »pismo o nameri« izhaja iz živilske industrije, industrije pijač, tobačne industrije in iz trgovinske dejavnosti. Poleg zavezancev, katerih embalaža se klasificira kot nevarna embalaža so pristopili k podpisu »pisma o nameri« še vsi večji zavezanci iz kemijske industrije, katerih embalaža se po uporabi klasificira kot odpadna embalaža, ki vsebuje nevarne snovi.

Osnovna obveznost vseh zavezancev ne glede na preneseno obveznost ravnanja z odpadno embalažo na družbo še vedno ostaja poročanje o količini embalaže, ki jo dajo na trg. To pomeni, da ne glede na vključenost v sistem ravnanja z odpadno embalažo morajo vsi zavezanci Agenciji Republike Slovenije za okolje posredovati letno poročilo o količini odpadne embalaže do 31. marca za preteklo leto. Poročilo, ki ga pa je potrebno oddati družbi SLOPAK, je v obliki napovedi o povzročeni količini odpadne embalaže za prihodnje leto, na podlagi katerih se izdelava obračun stroškov storitev ravnanja z odpadno embalažo.

Poroča se o vseh vrstah embalaže. Zavezanci pa niso dolžni poročati o (Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, 2000, str. 4):

- embalaži z dolgo življenjsko dobo;
- vračljivi embalaži;
- zapiralih ali etiketah, ki se dajejo v promet skupaj z vračljivo embalažo, če njihova teža ne presega 5 masnih odstotkov vračljive embalaže.

3.2 Družba za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK d.o.o.

Ker je celoten sistem ravnanja z odpadno embalažo nekaj popolnoma novega v Sloveniji in ker je družba SLOPAK koordinator tega sistema, se bom v tem poglavju osredotočila na predstavitev družbe.

3.2.1 Zgodovina družbe SLOPAK

Slovenija je pred vstopom v EU morala prilagoditi svojo zakonodajo evropskemu pravnemu redu. Na področju embalaže in odpadne embalaže je bil tako konec leta 2000 sprejet Pravilnik, ki zavezancem nalaga zakonsko obveznost prevzemanja in predelovanja ter recikliranja odpadne embalaže. To je bil osnovni razlog za vzpostavitev družbe za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK. SLOPAK je gospodarska družba, ki svojim naročnikom, zavezancem za ravnanje z odpadno embalažo, zagotavlja izpolnjevanje njihove obveznosti tako, da organizira in izvaja prevzem, razvrščanje, predelavo in reciklažo odpadne embalaže v Sloveniji. Prevzem, razvrščanje, predelavo in reciklažo odpadne embalaže izvajajo pooblašene družbe, ki jih je SLOPAK izbral na podlagi javnega razpisa.

SLOPAK je 28. junija 2002 ustanovilo 21 družbenikov, slovenskih in tujih podjetij, od junija 2003 pa ima družba 30 družbenikov. Seznam družbenikov je predstavljen v Prilogi št. 2

Predhodnik in pobudnik za ustanovitev slovenske družbe za ravnanje z embalažo in odpadno embalažo SLOPAK je bil ODEM GIZ, gospodarsko interesno združenje za odpadno embalažo. ODEM GIZ je bil ustanovljen 24. junija 1999, razvil pa se je iz Delovne skupine za odpadno embalažo, ki je delovala v okviru GZS.

Slovenska industrija se je že sredi '90-tih let, ko je EU sprejela evropsko Smernico o embalaži in odpadni embalaži (Packaging and Packaging Waste Directive 94/62/EC), zavedala svoje odgovornosti, ki jo ima kot proizvajalec in uporabnik embalaže pri zagotavljanju ustreznih rešitev za ravnanje z odpadno embalažo. Junija 1995 sta v okviru Poslovnega združenja prehrane Slovenije in GZS nastali delovni skupini, v katerih so se začeli interesno združevati predvsem predstavniki

industrije pijač. Skupini sta svoja prizadevanja nato združili v Delovni skupini za odpadno embalažo pri GZS. Delovna skupina za odpadno embalažo je opravila pionirsko delo na področju iskanja rešitev za učinkovito ravnanje z odpadno embalažo v Sloveniji in povezala vse odgovorne strani: lokalne skupnosti, gospodarske subjekte, zakonodajalca (Ministrstvo za okolje, prostor in energijo) in končne uporabnike. Slovensko gospodarstvo je tako odigralo pomembno vlogo pri nastajanju Pravilnika o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo, ki je bil sprejet junija 2000.

3.2.2 Smernice poslovanja družbe SLOPAK d.o.o.

SLOPAK je ustanovljen na načelu enakopravnosti vseh družbenikov in odprtosti za vse subjekte, ki imajo obveznosti iz Pravilnika. Delovanje, ki temelji na načelu usklajenosti z zakonodajo, enakopravnosti subjektov in ekonomske ter okoljske učinkovitosti, je določeno s temeljnimi smernicami.

Smernice poslovanja:

- SLOPAK so s svojim kapitalom ustanovili zavezanci za ravnanje z odpadno embalažo, s ciljem vzpostavitve sistema ravnanja, ki bo skladen z veljavno zakonodajo, učinkovit in cenovno optimalen za vse uporabnike storitev in bo zagotavljal izpolnjevanje obvez, ki sledijo iz Pravilnika in Operativnega programa.
- Vsi zavezanci, ki v skladu s 15. oziroma 20. členom Pravilnika s SLOPAK-om sklenejo pogodbo o prenosu obveznosti glede izvajanja obvez po Pravilniku in Operativnem programu, imajo enake pogoje sodelovanja s SLOPAK-om.
- SLOPAK obravnava vse materiale enakovredno in nobenega materiala ne obravnava prednostno. Višina tarife za posamezen embalažni material odraža dejanski strošek ravnanja s tem materialom.
- Vizija SLOPAK-a ni ustvarjanje dobička, ampak zagotavljanje učinkovitih in cenovno optimalnih možnih rešitev ravnanja z odpadno embalažo. Morebitni ustvarjeni dobiček bo SLOPAK investiral v iskanje tehničnih rešitev za zniževanje tarife pri materialu, pri katerem so dobički nastali. Metodologija določanja cen je transparentna in javna.
- SLOPAK ne bo zagotavljal ravnanja s komunalno in nekomunalno odpadno embalažo za tiste zavezance, ki svojih obveznosti ne bodo prenesli na družbo, oziroma, ki storitev ravnanja z odpadno embalažo ne bodo plačevali skladno s pogodbo.
- Delovanje družbe SLOPAK temelji na izkušnjah družb iz EU, ki so bile ustanovljene na podlagi smernice 94/62/EC o embalaži in odpadni embalaži. SLOPAK uvaja pristope in prakse, ki so v evropskem okolju uveljavljene in so se izkazale za uspešne.
- Pooblaščen izvajalci so za opravljanje storitev plačani skladno z veljavnimi cenami družbe SLOPAK. SLOPAK za opravljene storitve ravnanja z odpadno embalažo posameznemu

naročniku zaračuna opravljeno storitev ravnanja z odpadno embalažo proporcionalno s količinami odpadne embalaže, ki jo ta naročnik da na slovenski trg.

3.2.3 Dosežki družbe SLOPAK d.o.o.

V začetku leta 2003 so zavezanci z podpisovanjem »pisma o nameri« začeli izkazovati pripravljenost za sodelovanje z družbo SLOPAK na področju urejanja obveznosti ravnanja z odpadno embalažo skladno s 15.členom Pravilnika. Ti zavezanci so v večini izhajali iz prehrabene industrije, industrije pijač, tobačne industrije in podjetji, ki opravljajo trgovinsko dejavnost.

Na podlagi poročil o količini odpadne embalaže na slovenskem trgu oddanih na Agencijo RS za okolje ter na podlagi napovedi o količini odpadne embalaže, katero posamezno podjetje da na slovenski trg in je sestavni del Pogodbe o prenosu obveznosti skladno s 15.členom Pravilnika v družbi SLOPAK ocenjujejo, da je 70% odpadne embalaže, ki nastane na slovenskem trgu, že vključene v sistem ravnanja z odpadno embalažo SLOPAK. Vključevanje zavezancev se v letu 2004 hitro povečuje saj so skladno s Pravilnikom vsi tisti, ki dajejo embalirano blago na trg (zavezanci), dolžni imeti to obveznost urejeno.

Odziv slovenskih družb, za katere je s 1.1.2004 začela veljati nova obveznost , je izjemno velik. Stanje podpisanih pogodb z družbo SLOPAK na dan 31.12.2003 je bilo 236 pogodb, to število se iz dneva v dan povečuje.

Kot sem že prej povedala, obstaja ocena, da je cca. 70% odpadne embalaže, ki se nahaja na slovenskem trgu, že vključene v sistem ravnanja z odpadno embalažo. Na podlagi napovedi o količini odpadne embalaže, ki jo posamezno podjetje da na slovenski trg in je sestavni del Pogodbe o prenosu obveznosti skladno s 15. členom Pravilnika, ocenjujejo, da je približno 107.000 ton odpadne embalaže v sistemu. Od tega predstavlja odpadna embalaža dana na slovenski trg 100.000 ton, odpadna embalaža, ki se nanaša na embalirano blago namenjeno prodaji v proizvodnji ali drugi dejavnosti za doseganje prihodkov, pa okrog 7.000 ton.

3.2.4 Prihodnji cilji

V letu 2004 v družbi SLOPAK načrtujejo, da se bodo vključevali v sistem ravnanja z odpadno embalažo predvsem srednji in mali zavezanci, saj je stanje na dan 31.12.2003 bilo tako, da je večina velikih zavezancev (tistih, ki dajo na slovenski trg več kot 400 t odpadne embalaže) že sklenila pogodbo o prenosu obveznosti ravnanja z odpadno embalažo z družbo SLOPAK in na ta način obveznosti navedene v Pravilniku prenesla na družbo.

Aktivnosti vključevanja novih zavezancev v sistem bodo v letu 2004 usmerjene na »nepokrite« dejavnosti, predvsem industrijo pohištva, lesno industrijo, kemijsko industrijo. Ugotavljajo, da so zelo pomemben vir odpadne embalaže industrijska podjetja, saj je tako zbrana odpadna embalaža čistejša in primernejša za predelavo.

Težave se pojavljajo predvsem v kemijski industriji, saj področje ravnanja z odpadno embalažo, ki je onesnažena z nevarnimi snovmi še vedno ni v popolnosti definirano. Področje embalaže dane na trg namenjene končnemu potrošniku bo v celoti vključeno v družbo.

3.2.5 Obveznosti družbe za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK

Obveznost družbe za ravnanje z odpadno embalažo, SLOPAK so navedene v dovoljenju pridobljenemu s strani Ministrstva za okolje, prostor in energijo in Agencije RS za okolje. Na osnovi tega dovoljenja je družba SLOPAK dolžna (Dovoljene s strani Ministrstva za okolje, prostor in energijo ter Agencije Republike Slovenije za okolje):

- zagotavljati redno prevzemanje vse odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, v zbirnih centrih vseh izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki ter njeno ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje;
- zagotavljati redno prevzemanje in zbiranje odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek ter njeno ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje, v kolikor ji proizvajalci, uvozniki, embalerji ali trgovci s pogodbo prepustijo svoje obveznosti za ravnanje z odpadno embalažo;
- zagotoviti takšno ravnanje z odpadno embalažo, da bo konec leta 2007 predelano najmanj 50% ali največ 65% skupne mase odpadne embalaže in da se bo te predelane odpadne embalaže recikliralo najmanj 25% in največ 45% skupne mase naslednjih materialov: papir in lepenka, plastika, les, kovine, steklo, sestavljeni materiali in od tega najmanj 15% mase posameznega materiala;
- na ustrezen način obveščati javnost in končne uporabnike o namenu in ciljnih zbiranja odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, pravilnem ravnanju z njo, možnostih njenega brezplačnega oddajanja in o možnostih njenega recikliranja in predelave;
- na ustrezen način objaviti tarifo za obračunavanje stroškov ravnanja s prevzeto ali zbrano embalažo in cenik storitev.

3.2.6 Cena ravnanja z odpadno embalažo (Embalažnina)

Proizvajalci, uvozniki, embalerji in trgovci morajo za embalažo, ki so jo dali v Sloveniji v promet, na svoje stroške zagotoviti predpisano ravnanje z odpadno embalažo. Družba SLOPAK pa prevzema obveznosti zavezancev pod pogoji in ceniku, ki so opredeljeni v Pogodbi o prenosu obveznosti skladno s 15.členom Pravilnika.

Pogodba o prenosu obveznosti skladno s 15.členom Pravilnika vsebuje prenos obveznosti ravnanja z:

- prodajno in pripadajočo skupinsko odpadno embalažo, ki je komunalni odpadek in se prevzema od izvajalcev javne službe;
- skupinsko in transportno odpadno embalažo, ki ni komunalni odpadek in se prevzema od končnih uporabnikov in trgovcev.

Zavezanci so tako skladno s Pravilnikom dolžni za embalažo, ki jo dajejo na slovenski trg, pokrivati stroške, ki nastanejo pri zbiranju, reciklaži, predelavi in odstranjevanju:

- odpadne embalaže, ki se prevzema od izvajalcev javne službe in končnih uporabnikov (trgovcev);
- odpadne embalaže, ki se prevzema od končnih uporabnikov (proizvodnja dejavnost).

Stroški, povezani z ravnanjem z embalažo, dano na trg z namenom prodaje, so za vsako posamezno vrsto embalaže ovrednoteni v ceniku za embalažnino, ki je predstavljen v Prilogi št. 3.

Embalažnina je strošek storitev prevzemanja, zbiranja, reciklaže in predelave odpadne embalaže v skladu z zahtevami in v obsegu kot ga predpisuje zakonodaja. Višina stroškov je odvisna od predpisanega deleža za predelavo po posameznih materialih, mesta nastanka ali mesta prevzema posamezne vrste embalaže, možnosti čistosti prevzete embalaže ter gibanja cen na trgu sekundarnih surovin. Pomembna postavka v strukturi cene za posamezno vrsto embalaže so stroški transporta.

Embalažnino so dolžni plačevati zavezanci, ki dajo embalažo z blagom na slovenski trg prvi, kar pomeni, da so plačniki sistema ravnanja z odpadno embalažo uvozniki, embalerji, lastniki blagovne znanke, uvozniki servisne embalaže in proizvajalci servisne embalaže.

Omenjeni zavezanci so naročniki storitev družbe SLOPAK, ki pa lahko obveznost plačila embalažnine prenesejo tudi na svoje dobavitelje embalaže.

Vključenost zavezancev v obsegu trenutnega stanja ter planiranega vključevanja zavezancev do leta 2007 zagotavlja ob rednem poravnavanju obveznosti iz naslova opravljanja storitev prihodke v višini, ki omogočajo vzpostavitev in financiranje celotnega sistema ravnanja z odpadno embalažo

dano na slovenski trg z namenom prodaje (Poročilo o ravnanju z odpadno embalažo družbe SLOPAK za leto 2002, 2003, str. 8).

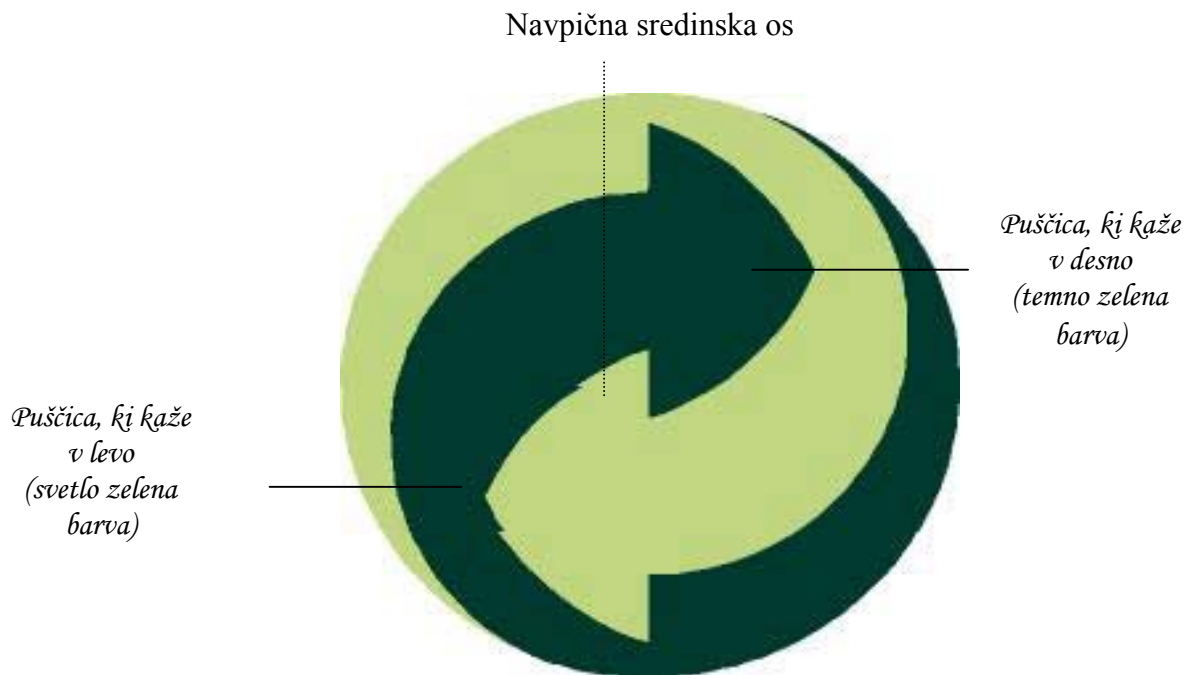
Struktura zavezancev vključenih v družbo že v prvem letu delovanja sistema (predvsem živilska industrija, trgovska dejavnost) omogoča zadostno garancijo in stabilnost pri financiranju celotnega sistema (Poročilo o ravnanju z odpadno embalažo družbe SLOPAK za leto 2002, 2003, str. 9).

Primer bolj podrobnega izračunavanja stroškov embalažnine, ki ga uporabljajo zavezanci je predstavljen v Prilogi št. 4.

3.2.7 Zelena Pika

»Zelena Pika« je znak, ki se pojavlja na velikem številu embaliranih izdelkov. Velika večina ljudi narobe interpretira pomen znaka. »Zelena Pika« pomeni, da je družba, na čigar embalaži se nahaja, poravnala stroške, ki nastanejo ob ustrezni predelavi embalaže.

Slika 4: Grafičen prikaz znaka »Zelena Pika«

Vir: Pravila uporabe znaka »Zelena Pika«, 2003, str. 2.

Družba SLOPAK je članica organizacije Packaging Recovery Organisation Europe (PROEUROPE), kar omogoča družbi SLOPAK ekskluzivno uporabo znaka »Der Grüne Punkt« (v nadaljevanju »Zelena Pika«) v Sloveniji.

Družba je pridobila pravico do uporabe in podeljevanja znaka »Zelena Pika« z namenom prepoznavnosti embalaže vključene v sistem, ki ga vzpostavlja.

Pravico uporabe »Zelene Pike« na embalaži, pridobi vsako podjetje, ki z družbo SLOPAK sklene pogodbo o prenosu obveznosti skladno s 15.členom Pravilnika. Uporaba znaka »Zelena Pika« je namenjena prodajni, pripadajoči skupinski ter nepovratni transportni embalaži, ki jo dajejo zavezanci v promet. To še ne pomeni, da so za izdelke namenjene izvozu tudi pokriti stroški ustrezne predelave, saj je pravica do znaka omejena izključno na področje Republike Slovenije, je neprenosljiva in jo je mogoče preklicati ob vsakem času.

Zavezanec lahko uporablja »Zelena Piko« tudi v reklamnih sporočilih, vendar samo za proizvode, ki so vključeni v sistem in ne za celoten proizvodni asortiman podjetja. Kar pomeni, da se znak »Zelena Pika« ne sme uporabljati na embalaži, za katero ne veljajo določila Pravilnika (Pravila uporabe znaka »Zelena Pika«, 2003, str. 1-2.).

Družba SLOPAK vsem zavezancem posreduje natančna navodila za uporabo znaka »Zelena Pika«, ki so predstavljena tudi v Prilogi št. 5.

3.3 Pogodbeni partnerji družbe za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK

Pomemben člen verige predstavljajo tudi pogodbeni partnerji družbe SLOPAK, saj sama nima lastnih sredstev in infrastrukture za opravljanje vseh storitev ravnanja z embalažo tako, da bi bil brez njih celoten sistem neizvedljiv. V tem poglavju bom predstavila vloge izvajalcev javne službe, trgovcev, podjetji za ravnanje s sekundarnimi surovinami (zbiralcev) in predelovalcev.

3.3.1 Izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki

Ravnanje z odpadki je ena najslabše rešenih nalog v okvirju varstva okolja v Sloveniji, zato so odpadki pomemben vir onesnaževanja in ogrožanja vseh sestavin okolja. Največji problemi se kažejo v tem, da do sedaj za nekatere vrste komunalnih odpadkov (med katerimi je tudi odpadna embalaža, ki jo v EU že učinkovito zbirajo in reciklirajo) ni bilo urejeno ustrezno zbiranje. Ločeno zbiranje odpadkov po gospodinjstvih so v Sloveniji imele organizirano samo nekatere občine (Horvatin, 2002, str.147-148).

Osnovne obveznosti izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki so predstavljene v Pravilniku o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo. Te obveznosti nalagajo izvajalcem javne službe, da:

- morajo zagotoviti pogoje potrebne za doseganje ločenega zbiranja odpadne embalaže po frakcijah;
- morajo omogočiti brezplačno prepuščanje tako pripravljenih ločenih frakcij odpadne embalaže v nadaljnjo predelavo družbi za ravnanje z odpadno embalažo;
- v primeru, da imajo ustrezne pogoje za izvajanje dodatnih storitev glede ločevanja in priprave frakcij jih družba za ravnanje z odpadno embalažo plačuje skladno s določenim cenikom.

Pri prevzemu ločeno zbranih frakcij odpadne embalaže od izvajalcev javne službe je s strani družbe SLOPAK določena minimalna količina in kakovost. Načeloma je to količina za enkratni odvoz s polno naloženim transportnim sredstvom (kamion vlačilec). Strošek skladiščenja za ločeno zbrano frakcijo odpadne embalaže (za vsak material posebej) se obračuna od dneva poziva do časa, ko je zbrana minimalna količina za enkratni odvoz.

Izvajalec javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki je dolžan družbi za ravnanje z odpadno embalažo ločeno zbrane frakcije odpadne embalaže, ki je komunalni odpadek, odpremiti skupaj z izpolnjenim evidenčnim listom registrirane družbe za odpadno embalažo, skladno s Pravilnikom o ravnanju z odpadki.

Prevzem zbrane odpadne embalaže se izvaja na zbirnem mestu posameznega izvajalca javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki. V primeru, da izvajalci v prvem obdobju nimajo zbirnega centra družba organizira prevzem ločeno zbranih frakcij pri svojih izvajalcih, ki bodo opravljali sortiranje in pripravo materialov podjetja za ravnanje s sekundarnimi surovinami (Dinos, Surovina,...) ali pa zagotavlja prevzem ločenih frakcij na začasnih lokacijah z postavitvijo zabojnikov večjih dimenzij.

Prevzem odpadne embalaže od izvajalcev javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki je skladno z Odredbo o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju službe ravnanja s komunalnimi odpadki za družbo SLOPAK brezplačen, kljub temu bo družba vzpodbujala in financirala sortiranje in pripravo materiala na zbirnem mestu posameznega izvajalca.

Dodatne storitve, katere izvajajo komunalna podjetja za družbo SLOPAK, so:

- sortiranje in priprava odpadne embalaže za predelavo (baliranje);
- vmesno skladiščenje posameznih frakcij do prevzema s strani predelovalcev.

V primeru, ko izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (ali drugi izvajalci ločenega zbiranja) niso usposobljeni za opravljanje sortiranja in priprave materiala (storitve priprave materiala za nadaljnjo obdelavo) SLOPAK sortiranje in skladiščenje izvaja v vmesnih skladiščih podjetij za ravnanje s sekundarnimi surovinami.

3.3.2 Trgovci

Trgovska podjetja se v sistemu ravnanja z odpadno embalažo pojavljajo v dvojni vlogi. Na eni strani kot zavezanci, ki morajo poskrbeti za izdelke, katere uvažajo sami ter za tiste, ki so opredeljeni kot njihova lastna blagovna znamka, na drugi strani pa tudi kot pogodbeni partner družbe SLOPAK za opravljanje dodatnih storitev na zbrani odpadni embalaži.

V sistemu ravnanja z embalažo in odpadno embalažo imajo trgovci naslednje obveznosti (Strokovna izhodišča za vzpostavitev in delovanje sistema ravnanja z odpadno embalažo, 2003, str. 50):

- brezplačno prevzemanje odpadne transportne ali skupinske embalaže, če jo končni uporabnik želi vrniti;
- brezplačno prevzemanje odpadne prodajne embalaže, ki ni komunalni odpadek, če jo končni uporabnik želi vrniti (če za tako embalažo ni predpisan poseben način prepuščanja in zbiranja);
- zagotovitev posebnega prostora za prevzemanje, zbiranje, razvrščanje ter začasno skladiščenje odpadne embalaže, ki jo vzame nazaj, ali ki nastane zaradi njegove dejavnosti, če letna količina presega: 80 t za papir in lepenko, 300 t za steklo, 100 t za kovine ali 30 t za plastiko;
- zagotovitev prevzemanja in zbiranja odpadne embalaže, ki ni komunalni odpadek, od končnih uporabnikov, ter njeno ponovno uporabo, predelavo ali odstranjevanje, če za to embalažo ni predpisan poseben način prepuščanja in zbiranja;
- poročanje ministrstvu najkasneje do 31.marca tekočega leta o embalaži, ki so jo dali v promet in o ravnanju z odpadno embalažo za preteklo koledarsko leto.

3.3.3 Podjetja za ravnanje s sekundarnimi surovinami (Zbiralci)

Zbiralci so podjetja v sistemu, ki se ukvarjajo s prevzemom odpadne embalaže nastale na dvoriščih podjetji in trgovcev. Njihove naloge v sistemu so: zbiranje odpadne embalaže, ustrezna priprava za predelavo (sortiranje, baliranje) ter transport embalaže do predelovalcev.

Trenutni pogodbeni partnerji družbe SLOPAK s področja zbiralcev so: Dinos, Surovina, Papir Servis in Komunala Nova Gorica. Za vse zgoraj naštetje opravljene storitve dobijo plačilo s strani družbe SLOPAK.

3.3.4 Predelovalci

Ker je celoten sistem oblikovan z namenom dosežati določene deleže predelave zbrane odpadne embalaže, bom v tem poglavju predstavila pogodbene predelovalce družbe SLOPAK za posamezni embalažni material.

Predelovalci posameznih vrst embalaže oziroma materiala so pridobili status pooblaščenega izvajalca družbe na podlagi svoje usposobljenosti, ustreznega statusa (vpis pri ARSO), cene in kakovosti storitev ter glede na specifično situacijo pri posameznem zbirnem mestu (npr. nekateri izvajalci lahko prevzemajo samo baliran material, ki pa ga je na nekaterih zbirnih mestih nemogoče zagotoviti).

Predelovalci odpadne embalaže iz papirja in kartona

Odpadna embalaža iz papirja in kartona se običajno zbira v zabojniku za papir. Ocene kažejo, da je vsebnost embalaže v celotnem zabojniku je od 5% do 25% vse ostalo je v večini primerov časopisni papir. Ponudba kapacitet in tehnologije predelave papirja in kartona v Sloveniji zadošča za prevzem mešanih frakcij papirja zato se zbrana papirna in kartonska embalaža usmerja do pooblaščenega predelovalca družbe (Količevo Karton).

Predelovalci odpadne embalaže iz stekla

Odpadna embalaža iz stekla se v večini primerov zbira v ločenih zabojnikih. Celotna frakcija predstavlja odpadno embalažo. Glede na tehnologijo predelave odpadnega stekla ločevanje stekla po barvah ni potrebno, zato se je skladno z dogovorom s komunalnim podjetjem (ali drugim izvajalcem ločenega zbiranja) celotna vsebina zabojnika za odpadno steklo usmerja do pooblaščenega predelovalca družbe (Vetropack Straža,...).

Predelovalci odpadne embalaže iz plastike in kovin

Vsa ostala odpadna embalaža (razen papirja in stekla) se običajno zbira v enotnem zabojniku. Celotna vsebina zabojnika vsebuje odpadno embalažo, ki pa jo je potrebno pred predelavo sortirati in pripraviti. Predelava plastičnih materialov zahteva predhodno pripravo in sortiranje na posamezne frakcije (PE, PP, PET). Priprava in sortiranje odpadne plastične embalaže se izvaja pri komunalnih podjetjih (izvajalci ločenega zbiranja) v zbirnem centru oziroma centru za ravnanje z odpadki. Prevzem posameznih frakcij je družba SLOPAK organizirala z pooblaščenimi izvajalci za predelavo in reciklažo (KOPE, Plasta, Omoplast,...). Mešana in onesnažena plastika embalaža in vsa ostala embalaža, ki jo ni mogoče reciklirati, bo usmerjena na sežig v tujino.

Predelava odpadne embalaže iz kovin prav tako zahteva predhodno sortiranje in pripravo materiala. Prevzem posameznih frakcij je družba SLOPAK organizirala z pooblaščenimi izvajalci za prevzem, pripravo in predelavo (Dinos, Surovina, Acroni,...)

Večina komunalnih podjetij, ki so se odločila za zbiranje kartonske embalaže za tekoča živila bo zbiranje tovrstne embalaže izvajala v skupnem zabojniku s plastično in kovinsko embalažo. Kapacitete za predelavo kartonske embalaže za tekoča živila so v Sloveniji zagotovljene, zato bo družba financirala storitve sortiranja in priprave tovrstne embalaže za nadaljnjo reciklažo. Prezem frakcije je organiziran s pooblaščenimi izvajalci za predelavo (Lepenka Tržič).

Nevarna odpadna embalaža iz gospodinjestev

Izvajalci javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki zbirajo odpadno embalažo, ki vsebuje nevarne snovi. Družba je zagotovila prezem tovrstne embalaže, ki je komunalni odpadek na ustreznem prevzemnem mestu s svojimi pooblaščenimi izvajalci (Kemis, Ekol,...)

4 PRIMERJAVA SLOVENSKEGA SISTEMA Z NEKATERIMI TUJIMI SISTEMI RAVNANJA Z ODPADNO EMBALAŽO

V tem poglavju se bom usmerila na primerjavo med novo nastalim sistemom ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji s sistemi, ki delujejo v Avstriji, Franciji in na Češkem, saj so le-ti najbolj podobni našemu sistemu ravnanja z odpadno embalažo.

4.1 Avstrija – ARA System

ARA System je družba, ki ureja sistem ravnanja z odpadno embalažo v sosednji Avstriji. Leta 1993 je bil sprejet Pravilnik, ki ureja področje ravnanja z embalažo, in istega leta je bila ustanovljena tudi družba ARA.

Celoten sistem ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji je urejen na dokaj podoben način kot sistem ravnanja z odpadno embalažo v Avstriji. Družba ARA tako kot SLOPAK sama ne razpolaga z osnovnimi sredstvi, ki bi ji omogočala celotno ravnanje z odpadno embalažo, zato je sklenila pogodbe s podjetji, ki zanjo opravljajo storitve ravnanja z odpadno embalažo. Trenutno imajo osem podjetij, pogodbenih partnerjev, ki omogočajo opravljanje storitev zbiranja, sortiranja, baliranja in transporta po ekonomsko sprejemljivih cenah.

Družba ARA je tako kot SLOPAK pridobila dovoljenje s strani avstrijskega Ministrstva za okolje za opravljanje dejavnosti ravnanja z embalažo na področju komunalne in nekomunalne odpadne embalaže. Da bi lahko opravljala zbiranje odpadne embalaže na celotnem avstrijskem področju sodeluje z več kot štiristopetdesetimi komunalnimi podjetji in številnimi drugimi podjetji, ki opravljajo dejavnost ravnanja z odpadki.

Cenik embalažnine je v Avstriji postavljen glede na težo pa tudi glede na vrsto embalažnega materiala in odraža dejanske stroške, ki jih ima družba pri zbiranju, sortiranju, reciklaži in podobno pri posameznem embalažnem materialu. Ne glede na to, da to velja tudi za Slovenijo in da so se v Avstriji z leti stroški embalažnine zniževali, ugotavljam, da imamo v Sloveniji nižji cenik embalažnine v primerjavi z Avstrijo že na začetku delovanja sistema.

Cenik embalažnine v Avstriji za leti 2002 in 2003 je predstavljen v tabeli št. 9. Iz tabele je razvidno, da imajo enoten cenik za komunalno odpadno embalažo ter za tisto, ki nastaja v industriji.

Tabela 9: Cenik embalažnine v Avstriji izražen v EUR/ton

Embalažni material	za leto 2002	za leto 2003
Papir prodajna	150	130
Papir transportna	63	55
Steklo	85	83
Les	23	23
Keramika	290	290
Majhna kovinska embalaža	360	350
Velika kovinska embalaža	180	180
Aluminij	430	430
Tekstil	460	435
Majhna plastična embalaža	810	700
Velika plastična embalaža	400	380
Sestavljeni materiali (samo za pijače)	750	643

Plastična embalaža, ki nastaja v industriji in trgovini

Plastični trak	250	230
Plastične vreče	250	230

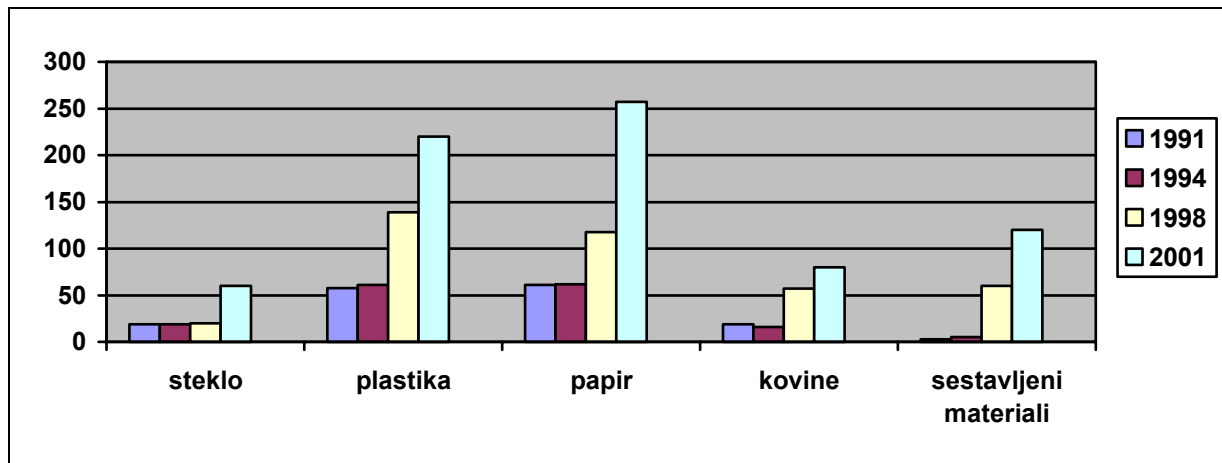
Vir: Europe goes Green Dot 2003/2004.

Največja podobnost med sistemoma je v pogodbi, s katero zavezanci prenesejo celotno obveznost ravnanja z odpadno embalažo na družbo.

Ne glede na težave, katere so imeli v začetku vzpostavitve sistema, se danes lahko pohvalijo, da 91% prebivalcev Avstrije ločeno zbira odpadno embalažo, kar 68% pa to opravlja redno (URL:<http://www.ara.at>).

Na sliki št. 5 je prikazano gibanje zbrane odpadne embalaže v obdobju od 1991 do 2002 leta po embalažnih materialih v 1.000 tonah.

Slika 5: Gibanje zbrane odpadne embalaže po embalažnih materialih v obdobju od 1991 do 2001 leta

Vir: Europe goes Green Dot 2003/2004.

4.2 Francija – Eco Emballages

Sistem ravnanja z odpadno embalažo in družba Eco-Emballages sta začela delovati 1992 leta. Eco-Emballages je ustanovljen, da bi vzpostavil sistem zbiranja in predelave komunalne odpadne embalaže. Eden od glavnih razlogov vzpostavitve sistema ravnanja z odpadno embalažo v Franciji je bil tudi prisiliti proizvajalce in uvoznike, da sprejmejo obveznost za svoje embalirane izdelke. Družbo so ustanovili francoski predstavniki proizvajalcev, embalerjev, uvoznikov in trgovcev in njihovo trenutno število je 150. Tudi slovensko družbo za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK so ustanovili največji zavezanci po Pravilniku, saj so se zavedli nove obveznosti pa tudi odgovornosti do okolja. Trenutno ima družba SLOPAK 30 družbenikov domačih in tujih podjetji.

Eco-Emballages za nemoteno delovanje sistema sklepa 6 letne pogodbe z lokalnimi skupnostmi s katerimi se zavezuje subvencioniranju investicij, ki jih imajo za postavljanje zabojnikov za ločeno zbiranje odpadne embalaže.

V tem sistemu so zavezanci vsa podjetja, ki dajejo embalirano blago na trg in s tem povzročajo odpadno embalažo.

Cenik embalažnine v Franciji je postavljen glede na težo pa tudi glede na vrsto embalažnega materiala in odraža dejanske stroške, ki jih ima družba pri zbiranju, sortiranju, reciklaži in podobno pri posameznem embalažnem materialu.

Cenik embalažnine za obdobje od 2002/2003 je predstavljen v tabeli št. 10, kjer lahko vidimo, da je cenik enoten za komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.

Tabela 10: Cenik embalažnine v Franciji izražen v EUR/ton

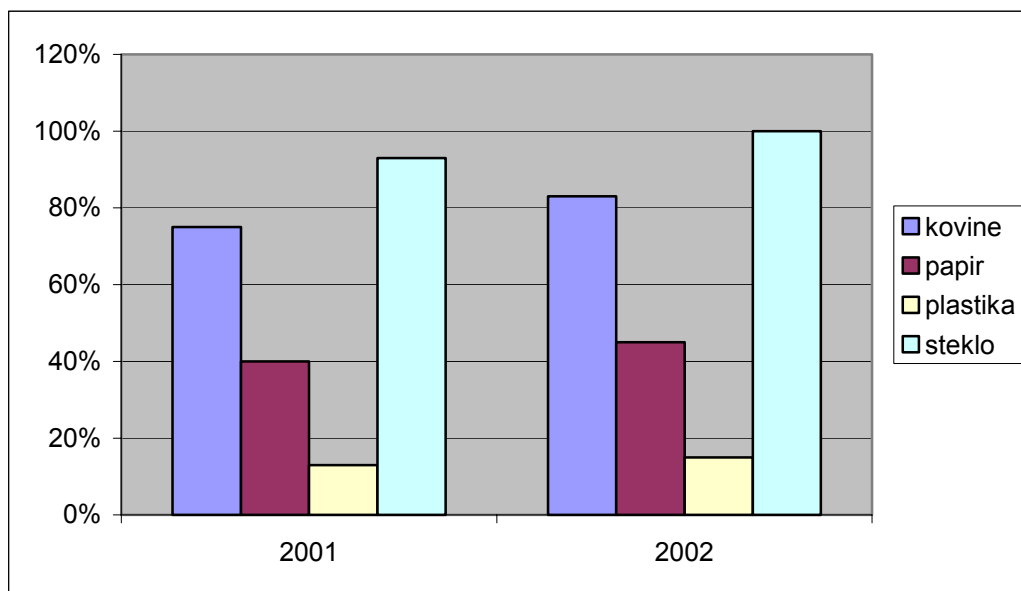
Embalažni material	EUR/ton (za obdobje 2002/2003)
Jeklo	20,6
Aluminij	41,2
Papir	111
Plastika	161,7
Steklo	3,3
Drugo	111

Vir: Europe goes Green Dot 2003/2004.

Glede na dolgoletne izkušnje ugotavljajo, da ljudje ne ločujejo embalaže po embalažnih materialih bodisi zaradi pomanjkanja motivacije oziroma zaradi pomanjkanja prostora za ločeno zbiranje. Ne glede na to podatki kažejo, da kar 80% Francozov opravlja svojo nalogo vestno in ločeno zbira odpadno embalažo.

Slika št. 6 prikazuje gibanje deležev reciklirane odpadne embalaže po embalažnih materialih v obdobju med 2001 in 2002 izražene v odstotkih. Celotna količina reciklirane odpadne embalaže je v letu 2001 znašala 2.000.000 ton, v letu 2002 pa 2.800.000 ton.

Slika 6: Gibanje deležev reciklirane odpadne embalaže po embalažnih materialih v obdobju od 2001 in 2002

Vir: Europe goes Green Dot 2002/2003, Europe goes Green Dot 2003/2004.

V skladu z EU direktivo morajo zbrati 50-65% odpadne embalaže na trgu, reciklirati 25-45%, od tega vsakega embalažnega materiala 15%.

4.3 Češka - EKO KOM

Najbolj podoben slovenskemu sistemu ravnanja z odpadno embalažo je sistem ravnanja z odpadno embalažo, ki deluje na Češkem od leta 2002. Družba ki je vzpostavila sistem na Češkem se imenuje EKO-KOM. V družbi SLOPAK so mi zagotovili, da so svoje poslovanje v veliki meri oblikovali na podoben način kot njihovi kolegi Čehi.

EKO-KOM je tako kot SLOPAK odgovoren za vso odpadno embalažo, prodajno, skupinsko in transportno na celotnem področju države. Je tudi neprofitna organizacija, kar pomeni, da mora vsak morebiten presežek ustvarjen iz naslova embalažnin namenjati zniževanju stroškov ravnanja z odpadno embalažo v prihodnjih letih za vse zavezance v sistemu. Družbo so ustanovili predstavniki domačih trgovcev, proizvajalcev in embalerjev.

Cenik embalažnine je postavljen glede na težo pa tudi glede na vrsto embalažnega materiala in odraža dejanske stroške pri posameznem embalažnem materialu, ki jih ima družba pri zbiranju, sortiranju, reciklaži in podobno. Tukaj moram poudariti, da se je slovenska družba SLOPAK v veliki meri zgledovala pri oblikovanju cenika embalažnine, saj ima tako kot EKO-KOM tudi SLOPAK ločene cene za prodajno, skupinsko in transportno embalažo. Najvišje so seveda pri prodajni embalaži zaradi bistveno večjih stroškov zbiranja in priprave materiala na predelavo.

Cenik embalažnine za leto 2003 je predstavljen v tabeli št. 11.

Tabela 11: Cenik embalažnine za leto 2003 na Češkem izražen v EUR/ton

Embalažni material pri prodajni embalaži	EUR/ton
Plastika (mehka)	75,90
Plastika (trda)	75,90
Plastika (trda, ki ima volumen večji od 5l)	37,97
Papir	38,30
Steklo	18,87
Kovine	12,60
Aluminij	37,83
Konzerve	28,37
Kartoni za pijače	44,00
Sestavljeni materiali	75,90
Les in tekstil	7,50
Drugi materiali	75,90

Embalažni material pri skupinski embalaži	EUR/ton
Plastika	12,20
Papir	8,13
Aluminij	8,13
Konzerve	8,13
Sestavljeni materiali	12,20
Les in tekstil	3,77
Drugi materiali	8,13

Embalažni material pri transportni embalaži	EUR/ton
Plastika	12,20
Papir	8,13
Aluminij	8,13
Konzerve	8,13
Sestavljeni materiali	12,20
Les in tekstil	3,77
Drugi materiali	8,13

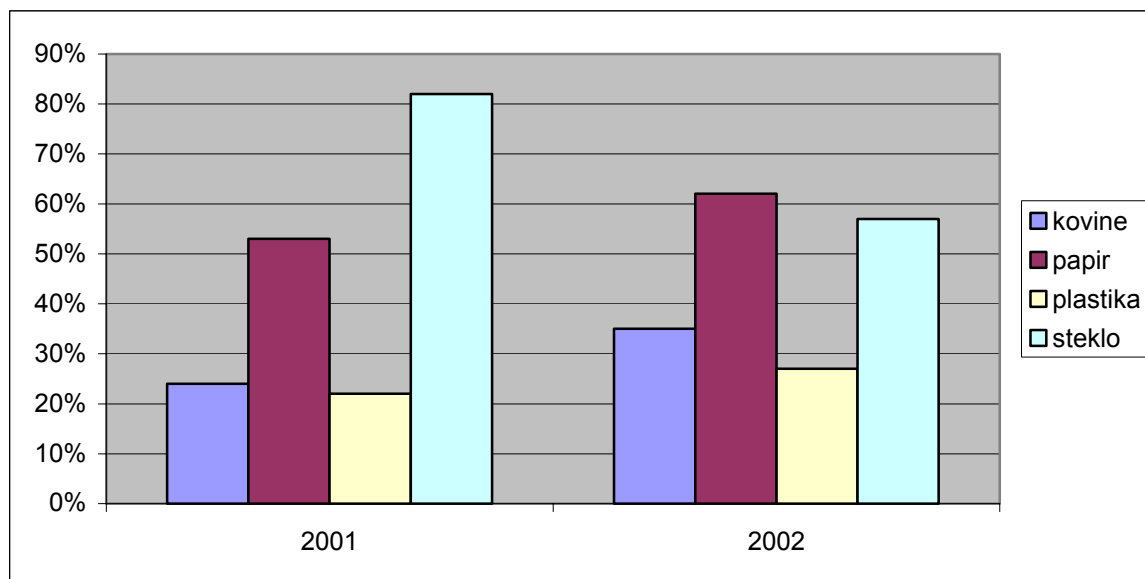
Vir: Europe goes Green Dot 2003/2004.

Na področju ravnanja s komunalno odpadno embalažo sodelujejo s komunalnimi podjetji, ki nadzorujejo celotno ravnanje s to embalažo. Na področju embalaže, ki ni komunalni odpadki in nastaja v industriji pa sodelujejo z ostalimi podjetji, ki se ukvarjajo z ravnanjem z odpadno embalažo.

Čeprav je celoten sistem na Češkem nekaj relativno novega, s ponosom poudarjajo, da kar 63% Čehov že ločeno zbira odpadno embalažo. Prepričani so, da se bo ta odstotek z leti povečeval.

Slika št. 7 prikazuje gibanje deležev reciklirane odpadne embalaže po embalažnih materialih v obdobju od 2001 in 2002 izražene v odstotkih. Celotna količina reciklirane odpadne embalaže je v letu 2001 znašala 123.000 ton in v letu 2002 222.000 ton.

Slika 7: Gibanje deležev reciklirane odpadne embalaže po embalažnih materialih v obdobju od 2001 in 2002

Vir: Europe goes Green Dot 2002/2003, Europe goes Green Dot 2003/2004.

V letu 2002 so njihovi cilji glede zbiranja in predelave bili zbrati 30% in predelati 25% odpadne embalaže dane na trg. Na področju zbiranja in predelave do leta 2005 imajo obveznost zbrati do 52% odpadne embalaže dane na trg in od tega predelati 45% odpadne embalaže (URL:<http://www.ekokom.cz>).

4.4 Primerjava med sistemi ravnanja z odpadno embalažo

Kot zaključek bom v tabeli št. 12 primerjala med seboj prej predstavljene sisteme glede na določene spremenljivke poslovanja sistemov.

Tabela 12: Primerjava med sistemi glede na določene spremenljivke

	Avstrija	Francija	Češka	Slovenija
NAMEN DRUŽBE	Ravnanje s komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.	Ravnanje s komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.	Ravnanje s komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.	Ravnanje s komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.
OBVEZNOSTI DRUŽBE	Embalažo, ki je v sistemu morajo ustrezno zbrati. Vodenje evidenc zbrane in predelane odpadne embalaže.	/	Embalažo, ki je v sistemu morajo ustrezno zbrati. So neprofitna organizacija. Delovanje sistema je pod nadzorom Ministrstva za okolje.	Embalažo, ki je v sistemu morajo ustrezno zbrati. So neprofitna organizacija. Vse zavezance obravnavajo pod enakimi pogoji. Transparentnost poslovanja.
EMBALAŽA, KI JE VKLJUČENA V SISTEM	Prodajna, skupinska, transportna.	Prodajna, skupinska, transportna.	Prodajna, skupinska, transportna.	Prodajna, skupinska, transportna.
EMBALAŽA, KI NI VKLJUČENA V SISTEM	Embalaža z dolgo življenjsko dobo.	/	/	Embalaža z dolgo življenjsko dobo in povratna embalaža.
POTREBNI DELEŽI PREDELAVE	Steklo: 70% Kovine: 50% Papir: 90% Sest. Mat.: 50% Plastika: 85%	/	Steklo: 32% Kovine: 11% Papir: 30% Plastika: 10%	45% vse zbrane odpadne embalaže.
ZAVEZANCI	Proizvajalci, trgovci, uvozniki, embalerji, tudi proizvajalci in uvozniki servisne embalaže.	Vsa podjetja, ki dajejo embalirano blago na trg.	Proizvajalci, uvozniki, embalerji. Trgovci niso zavezanci, če njihovi dobavitelji poskrbijo za celotno embalažo.	Proizvajalci, uvozniki, embalerji in trgovci.
CENIK EMBALAŽNINE	Enoten za komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.	Enoten za komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.	Ločen za komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.	Ločen za komunalno in nekomunalno odpadno embalažo.

Vir: lasten prikaz.

Iz tabele je razvidno, da obstaja velika podobnost med sistemi ravnanja z odpadno embalažo v Avstriji, Franciji, na Češkem in v Sloveniji. Osnovni namen krovne družbe, ki nadzira delovanje sistema, je v vseh zgoraj omenjenih državah enak. Podobnost je razvidna tudi na področju embalaže, ki je vključena v sistem ravnanja z odpadno embalažo ter opredelitve zavezancev. Manjše razlike obstajajo edino pri opredelitvi cenika embalažnine ter določitvi potrebnih deležev predelave.

SKLEP

Osnovno vodilo diplomskega dela je bilo osvetliti ekološko problematiko ter poudariti zaskrbljujoče dejstvo naraščanja odpadne embalaže. Predelava in ponovna uporaba sekundarnih surovin ima velik gospodarski in ekološki pomen, saj je odpadna embalaža potencialni vir surovin in energije, z njihovo predelavo pa prihranimo tudi naravne vire.

Embalaža je danes znaten dejavnik onesnaževanja naravnega okolja, zlasti še z vidika trdnih odpadkov. Zato je problem pravilne izbire embalaže, kakor tudi ravnanja z embalažnim odpadkom iz dneva v dan večji. Posamezne države EU poskušajo ta problem reševati vsaka po svojih videnjih, tako na primer Avstrija s poudarkom na reciklaži, Francija z uporabo gospodinjskih odpadkov za pridobivanje energije (Lalek, 1996, str. 11). Odločitev o ukinitvi embalaže za določen proizvod (ne da bi jo nadomestili z drugo vrsto embalaže) bi najbrž naletela na potrditev pri najbolj vnetih zagovornikih varstva okolja, vendar bi imela daljnosežne negativne posledice za prodajo proizvoda ali pa bi jo povsem onemogočila. To utemeljujejo najpomembnejše funkcije, ki jih opravlja embalaža: ščiti izdelek, poenostavlja ravnanje z njim tako za proizvajalca kot tudi za porabnika, porabniku posreduje podatke o pravilni uporabi izdelka ter vpliva na predstavo, ki si jo ustvari porabnik o takem izdelku (Lah, 1994, str. 639-640).

Ker embalaže ne moremo enostavno odpraviti, ugotavljam, da ima vzpostavitev sistema ravnanja z odpadno embalažo v Sloveniji velik pomen, saj pripomore k reševanju problematike življenjske dobe deponij ter ozaveščanja ljudi na področju varstva okolja.

Prvo poglavje diplomskega dela je bilo iztočnica za spoznavanje zakonodaje, ki je bila gonilna sila vzpostavitve sistema za ravnanje z odpadno embalažo v Sloveniji.

V drugem poglavju so predstavljene vrste embalaže, ki se pojavljajo v sistemu ravnanja z odpadno embalažo. Kot je bilo do sedaj predstavljeno obstajajo dve pomembni delitvi embalaže glede na namen, ki ga opravlja ter mesto njenega nastanka.

V tretjem poglavju je bolj podrobno opisano delovanje sistema, vsi udeleženci od povzročiteljev odpadne embalaže do pogodbenih partnerjev družbe ter sama družba za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK.

Primerjava slovenskega sistema z avstrijskim, francoskim in češkim sistemom v zadnjem poglavju je pokazala kar nekaj podobnosti med sistemi. Pokazala je tudi namen družbe SLOPAK, da v Sloveniji oblikuje tak sistem ravnanja z odpadno embalažo, ki bo enostaven za vse zavezance, hkrati pa tudi zelo učinkovit. Pokazala se je tudi sposobnost družbe SLOPAK, da zagotovi prevzem vseh obveznosti ravnanja z odpadno embalažo za vse zavezance pod enakimi pogoji. Družba SLOPAK je z ureditvijo pogodbenih razmerji z izvajalci javnih služb, zbiralci, predelovalci in ostalimi izvajalci posameznih storitev vzpostavila celovit sistem ravnanja z odpadno embalažo in vzpostavila pogoje za začetek ravnanja z odpadno embalažo na vseh nivojih. Istočasno pa je z vzpostavitvijo in povezovanjem vseh izvajalcev oblikovala sistem, ki lahko zagotavlja za vse zavezance kakovostne storitve ravnanja z odpadno embalažo ter izpolnjevanje zakonsko predpisanih zahtev in obveznosti.

LITERATURA

1. Harris Jonathan M.: Environmental and natural resource economics. Boston: Houghtonmifflin, 2002, 464 str.
2. Horvatin Nevenka (ur.): Strategija razvoja lokalnih gospodarskih javnih služb v Sloveniji. Ljubljana: Svetovalni center d.o.o., 2002, str. 145-168.
3. Lah Avgustin: Okolje v Sloveniji. Zbornik. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 1994, 680 str.
4. Lalek Stevo: Transportna embalaža izdelkov. Gornja Radgona: Pomurski sejem, 1996, 113 str.
5. Novak Vesna: Trženje sekundarnih surovin in materialov. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999, 116 str.
6. Plut Dušan: Slovenija na križpotju. Ljubljana: Mihelač, 1997, 386 str.
7. Pregrad Boris, Musli Vojko: Tehnološki sistemi in integralna varnost okolja. Maribor: Ekonomsko – Poslovna fakulteta, 2001, 374 str.
8. Priprava pridružitvenih držav Srednje in Vzhodne Evrope na vključitev v notranji trg Evropske unije. Bela knjiga. Ljubljana: Delegacija evropske skupnosti v Sloveniji, 1997, 365 str.
9. Rojšek Iča: Trženje in varstvo naravnega okolja. Ljubljana: TOZD Gospodarski vestnik, 1987, 211 str.
10. Slokar Marko: Embalaža in okolje v Sloveniji. Zbornik predavanj ETE 3: Ekologija – tehnologija – Evropa. Ljubljana: Zavod za tehnično izobraževanje, 1995, str. 7-12.
11. Viler Kovačič Andrijana: Ravnanje z odpadki. Ljubljana: GV Založba, 2001, 453 str.

VIRI

1. Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2001. Ljubljana: Agencija Republike Slovenije za okolje, 2002, 15 str.
2. Analiza letnih poročil o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo za leto 2002. Ljubljana: Agencija Republike Slovenije za okolje, 2003, 16 str.
3. Analiza stanja na področju ravnanja z embalažo in odpadno embalažo. Ljubljana: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, 1999.
4. Direktiva EU s področja ravnanja z embalažo in odpadno embalažo (94/62/EU).
5. Dovoljenje s strani Ministrstva za okolje, prostor in energijo in Agencije RS za okolje.
6. Europe goes Green Dot. Brussels: Proeurope, 2002/2003, 71 str.
7. Europe goes Green Dot. Brussels: Proeurope, 2003/2004, 89 str.
8. Interno gradivo družbe SLOPAK, 2003.
9. Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (Uradni list RS, št. 21/01).
10. Operativni program ravnanja z embalažo in odpadno embalažo za obdobje od 2002 do konca 2007. Ljubljana: Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, 2002.

11. Poročilo o ravnanju z odpadno embalažo družbe SLOPAK za leto 2002. Ljubljana: SLOPAK, d.o.o., 2003.
12. Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (Uradni list RS, št. 104/00 in spremembe ter dopolnitve št. 12/02).
13. Pravila uporabe znaka »Zelena Pika«, 2003.
14. Spleta stran podjetja za ravnanje z odpadno embalažo ARA: [URL:<http://www.ara.at>], 04.02.2004.
15. Spletna stran podjetja za ravnanje z odpadno embalažo ECO-KOM: [URL:<http://www.ekokom.cz>], 04.02.2004.
16. Strokovna izhodišča za vzpostavitev delovanja sistema ravnanja z odpadno embalažo. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije, 2003, 63 str.
17. Uzance pri vračanju in prevzemanju vračljive embalaže (Uradni list RS, št. 125/00).
18. Vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje ravnanja z odpadno embalažo družbe SLOPAK, 2003, 52 str.

PRILOGE:

PRILOGA 1: Klasifikacijske številke odpadne embalaže

ODPADNA EMBALAŽA	
Klasifikacijska št. odpadka	Naziv odpadka
15 01	Embalaža vključno z ločeno zbrano embalažo, ki je komunalni odpadek
15 01 01	Papirna in kartonska embalaža
15 01 02	Plastična embalaža
15 01 03	Lesena embalaža
15 01 04	Kovinska embalaža
15 01 05	Sestavljena (kompozitna) embalaža
15 01 06	Mešana embalaža
15 01 07	Steklena embalaža
15 01 09	Embalaža iz tekstila
15 01 10	Embalaža, ki vsebuje ostanke nevarnih snovi ali je onesnažena z nevarnimi snovmi
15 01 11	Kovinska embalaža, ki vsebuje nevaren trden oklop, vključno s praznimi tlačnimi posodami

PRILOGA 2: Družbeniki družbe za ravnanje z odpadno embalažo SLOPAK d.o.o.

USTANOVITVENI DRUŽBENIKI PO ABECEDNEM VRSTNEM REDU

1. Coca Cola Beverages Slovenija, d.o.o.
2. Dana, d.d.
3. Fructal, d.d.
4. Ilirija, d.d.
5. Kropf, d.n.o.
6. Kolinska, d.d.
7. Ljubljanske mlekarne, d.d.
8. Makoter, d.o.o.
9. Motvoz in Platno, d.d.
10. Paloma, d.d.
11. Petrol, d.d.
12. Pivovarna Laško, d.d.
13. Pivovarna Union, d.d.
14. Plasta, d.o.o., Šentrupert
15. Pomurske Mlekarne, d.d.
16. Poslovni sistem Mercator, d.d.
17. Procter&Gamable, d.o.o.
18. Radenska, d.d.
19. Rauch, d.o.o.
20. Steklarna Hrastnik, d.d.
21. Tetra Pak, d.o.o.

NOVI DRUŽBENIKI, KI SO SE VKLJUČILI V LETU 2003

1. Cetus, d.d., Celje
2. Continental Can Handelsgesellschaft m.b.H., Dunaj
3. Droga, d.d., Portorož
4. Era, d.d.
5. Henkel Slovenija, d.d.
6. Helios, Tovarna barv, d.o.o.
7. Mlekarna Celeia, d.o.o.
8. Tobačna Ljubljana, d.o.o.
9. Vitrum, d.o.o.

PRILOGA 3: Cenik embalažnine za leto 2004

EMBALAŽA	EUR/tono
Steklo Prodajna	33,00
Papir Prodajna	65,75
Papir Skupinska in transportna	28,50
Plastika Prodajna PET	54,00
Plastika Prodajna	80,00
Plastika Skupinska in transportna	29,50
Kovine	57,00
Les	39,25
Drugi materiali	56,50
Sestavljeni materiali (I.)	30,00
Sestavljeni materiali (II.)	58,00

Sestavljeni materiali (I) – a) papir in plastika, b) papir, plastika in aluminij

Sestavljeni materiali (II) – ostali sestavljeni materiali

Znesek bo na dan izstavitve računa preračunan v SIT, po zadnjem znanem srednjem tečaju Banke Slovenije.

Znesek embalažnine ne vključuje zakonsko predpisanega davka na dodano vrednost.

PRILOGA 4: Primera bolj podrobnega poročanja po posameznih izdelkih, katerega lahko uporabljajo zavezanci

Plastika

12,80 SIT/ kg

Plastenka mineralne vode 1,5 L

39 g
(plastenka + zamašek + etiketa)

Stroški embalaže glede na težo (I): $12,80 \text{ SIT/kg} \times 0,039\text{kg} = \mathbf{0,50 \text{ SIT}}$

Steklo

7,82 SIT/ kg

Steklenica olja 75 cl

327 g
(plastenka + zamašek + etiketa)

Stroški embalaže glede na težo (I): $7,82 \text{ SIT/kg} \times 0,327\text{kg} = \mathbf{2,56 \text{ SIT}}$

Opomba: Pri izračunu je bil uporabljen devizni tečaj 237 SIT/€.

PRILOGA 5: Pravila uporabe logotipa »ZELENA PIKA«

V času veljavne Pogodbe o prenosu obveznosti ravnanja z odpadno embalažo na družbo SLOPAK, d.o.o. lahko podjetje, ki je zavezanec, po Pravilniku kot dokaz sodelovanja v sistemu uporablja znak Zelena pika.

Logotip Zelena pika se lahko uporablja le na način, ki ni zavajajoč, na embalaži izdelkov podjetja, ki je vključeno v sistem za zbiranje in predelavo odpadne embalaže SLOPAK. Znaka se ne sme uporabljati na embalaži, ki ni podvržena zahtevam Pravilnika.

Pomembno je vedeti, da:

1. Logotip mora biti takoj prepoznaven pri kupcih. Biti mora **viden** in **čitljiv** na embalaži. **Logotipa se ne sme spreminjati. Uporabiti se ga sme le v njegovi celovitosti, v merah in barvah, ki jih predpisuje SLOPAK. Izbira med dovoljenimi barvami in velikostmi, kakor tudi razni tekstualni dodatki, v kolikor niso zavajajoči, so prepuščeni licenčnemu partnerju. Ne sme se mu dodajati nikakršnih opomb ter grafičnih elementov, dodatkov ali sprememb.**
2. Pravica uporabe znaka je omejena na področje Slovenije in je neprenosljiva. Uporaba mora biti stalno v skladu z upoštevanimi interesi znamke.
3. Licenčni partner je seznanjen, da je uporaba tega znaka v tujini podvržena dovoljenju tamkaj za to pooblaščen družbe za ravnanje z odpadno embalažo.
4. Pravica do uporabe logotipa vključuje za licenčnega partnerja tudi pravico do prikazovanja njegovega proizvoda, označenega z logotipom, v reklamne namene. Licenčna pravica nadalje vključuje tudi pravico, da v reklamah za proizvod ali v reklamah, ki je v neposredni povezavi s proizvodom (ne pa v ostalih reklamah in posebej ne v reklamah za področje delovanja licenčnega partnerja) proizvod označi z logotipom (reklamna pravica).

PREDSTAVITEV

Logotip predstavlja oblika kroga, ki vsebuje dve puščici, ki se medsebojno prekrivata okrog **navpične sredinske osi**.

BARVE

Na beli podlagi mora biti puščica, ki kaže v **levo**, **svetlo** zelene barve (Pantone 366C), puščica, ki kaže v **desno**, pa **temno** zelene barve (Pantone 343C).

BARVNA PRILAGAJANJA

Logotip se lahko uporabi le na **enobarvni** podlagi: na beli podlagi, črni podlagi ali pa barvni podlagi (v tem primeru je okrog kroga črna ali bela obroba).

V primeru, da se poveča strošek tiska embalaže zaradi dodatne zelene barve logotipa, se za znak uporabita najbolj intenzivni barvi, ki sta barvi tiska na tej embalaži (npr. modro-bela).

TEHNIKE OZNAČEVANJA

- Tisk na embalaži ali podembalaži; offset, serigrafično...
- Oznaka na reliefni podlagi ali vdrto v embalažo ali podembalažo: lahko potiskano, vtisnjeno, žigosano, všito.

DIMENZIJE

Da bi bil logotip dobro prepoznaven in viden, SLOPAK, d.o.o. priporoča uporabo logotipa z najmanj **10-milimetrskim oz. najmanj 6-milimetrskim premerom**. Izjemoma se lahko uporabi tudi logotip z manj kot 6-milimetrskim premerom (na embalaži izredno majhnih izdelkov, npr. žvečilni gumi, ...).

POZICIONIRANJE

Licenčni partner pozicionira logotip na embalaži po lastni izbiri.